

Handelsbankens bokslutskommuniké

JANUARI – DECEMBER 2016

Sammanfattning januari – december 2016, jämfört med januari – december 2015

- Rörelseresultatet steg med 1% till 20 633 mkr (20 475)
- Periodens resultat efter skatt för total verksamhet minskade med 1% till 16 245 mkr (16 343)
- Resultatet per aktie för total verksamhet uppgick till 8,43 kr (8,57)
- Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet sjönk till 13,1% (13,5)
- Intäkterna ökade med 1% till 40 763 mkr (40 336)
- Räntenettet steg med 1% till 27 943 mkr (27 740)
- Kreditförlustnivån var oförändrad och uppgick till 0,09% (0,09)
- Kärnprimärkapitalrelationen ökade till 25,1% (21,2) och den totala kapitalrelationen uppgick till 31,4% (27,2)
- Fortsatt utlåningstillväxt i alla hemmamarknader
- Styrelsen föreslår en ordinarie utdelning på 5,00 kronor per aktie samt att det befintliga återköpsmandatet förlängs ytterligare ett år.

Sammanfattning fjärde kvartalet 2016, jämfört med tredje kvartalet 2016

- Rörelseresultatet sjönk med 17% till 4 698 mkr (5 691), men minskningen var 5% justerat för aktieförsäljningar i jämförelsekvartalet
- Periodens resultat efter skatt för total verksamhet minskade till 3 444 mkr (4 564) och resultatet per aktie uppgick till 1,77 kr (2,36)
- Räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet sjönk till 10,6% (14,7)
- Intäkterna minskade med 3% till 10 125 mkr (10 473), men ökade med 4% justerat för aktieförsäljningar i jämförelsekvartalet
- Räntenettet ökade med 4% till 7 299 mkr (7 041)
- Provisionsnettot steg med 8% till 2 447 mkr (2 259)
- Kreditförlustnivån steg till 0,17% (0,10)

Innehållsförteckning

Sidan

Koncernen – Översikt	3
Koncernens utveckling	4
Koncernen – Segment	8
Handelsbanken Sverige	9
Handelsbanken Storbritannien	11
Handelsbanken Danmark	13
Handelsbanken Finland	15
Handelsbanken Norge	17
Handelsbanken Nederländerna	19
Handelsbanken Capital Markets	21
Övriga enheter som inte redovisas i segmenten	23
Nyckeltal	24
Handelsbanksaktien	24
Finansiella rapporter i sammandrag – Koncernen	25
Resultaträkning	25
Resultat per aktie	25
Totalresultat	26
Utveckling per kvartal	27
Balansräkning	28
Förändring eget kapital	29
Kassaflödesanalys	29
Not 1 Redovisningsprinciper	30
Not 2 Räntenetto	31
Not 3 Provisionsnetto	31
Not 4 Nettoresultat av finansiella transaktioner	32
Not 5 Övriga kostnader	32
Not 6 Kreditförluster och osäkra fordringar	33
Not 7 Avvecklad verksamhet	34
Not 8 Utlåning och kreditexponering	34
Not 9 Derivat	36
Not 10 Kvittning av finansiella instrument	37
Not 11 Goodwill och andra immateriella tillgångar	38
Not 12 Skulder till kreditinstitut, in- och upplåning från allmänheten	38
Not 13 Emitterade värdepapper	38
Not 14 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och övriga åtaganden	38
Not 15 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder	39
Not 16 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde	41
Not 17 Rörelseförvärv	43
Not 18 Tillgångar och skulder i valuta	44
Not 19 Kapitalbas och kapitalkrav i den konsoliderade situationen	45
Not 20 Risk och kapitalhantering	49
Not 21 Transaktioner med närstående	53
Not 22 Segmentinformation	53
Not 23 Händelser efter balansdagen	53
Finansiella rapporter i sammandrag – Moderbolaget	54
Information telefonkonferens, med mera	59
Aktiekursutveckling och övrig information	60

För definitioner och beräkning av alternativa nyckeltal, samt specifikationer av särskilda poster och engångsposter, hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Koncernen – Översikt

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Resultaträkning i sammandrag								
Räntenetto	7 299	7 041	4%	6 971	5%	27 943	27 740	1%
Provisionsnetto	2 447	2 259	8%	2 343	4%	9 156	9 320	-2%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	269	1 112	-76%	1 503	-82%	3 066	2 608	18%
Riskresultat försäkring	6	25	-76%	36	-83%	142	157	-10%
Övriga utdelningsintäkter	2	1	100%	2	0%	228	281	-19%
Andelar i intresseföretags resultat	0	10	-100%	-11		25	17	47%
Övriga intäkter	102	25	308%	65	57%	203	213	-5%
Summa intäkter	10 125	10 473	-3%	10 909	-7%	40 763	40 336	1%
Personalkostnader	-2 981	-2 941	1%	-3 353	-11%	-12 542	-12 581	0%
Övriga kostnader	-1 518	-1 234	23%	-1 442	5%	-5 401	-5 203	4%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-114	-137	-17%	-112	2%	-495	-487	2%
Summa kostnader	-4 613	-4 312	7%	-4 907	-6%	-18 438	-18 271	1%
Resultat före kreditförluster	5 512	6 161	-11%	6 002	-8%	22 325	22 065	1%
Kreditförluster, netto	-832	-476	75%	-475	75%	-1 724	-1 597	8%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	18	6	200%	6	200%	32	7	357%
Rörelseresultat	4 698	5 691	-17%	5 533	-15%	20 633	20 475	1%
Skatter	-1 254	-1 127	11%	-1 076	17%	-4 401	-4 277	3%
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet	3 444	4 564	-25%	4 457	-23%	16 232	16 198	0%
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	-	-		44		13	145	-91%
Periodens resultat	3 444	4 564	-25%	4 501	-23%	16 245	16 343	-1%
Balansräkning i sammandrag								
Summa utlåning till allmänheten	1 963 622	1 965 649	0%	1 866 467	5%	1 963 622	1 866 467	5%
- varav hypotekslåning	1 150 594	1 134 235	1%	1 082 644	6%	1 150 594	1 082 644	6%
In- och upplåning från allmänheten	829 336	1 009 427	-18%	753 855	10%	829 336	753 855	10%
- varav hushåll	404 112	398 655	1%	356 432	13%	404 112	356 432	13%
Summa eget kapital	136 381	134 085	2%	128 268	6%	136 381	128 268	6%
Summa tillgångar	2 627 580	2 908 935	-10%	2 522 133	4%	2 627 580	2 522 133	4%
Nyckeltal i sammandrag								
Räntabilitet på eget kapital, total verksamhet	10,6%	14,7%		14,8%		13,1%	13,5%	
Räntabilitet på eget kapital, kvarvarande verksamhet	10,6%	14,7%		14,7%		13,1%	13,4%	
K/I-tal kvarvarande verksamhet	45,6%	41,2%		45,0%		45,2%	45,3%	
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	1,77	2,36		2,36		8,43	8,57	
- efter utspädning	1,76	2,32		2,30		8,31	8,39	
Kärsprimärkapitalrelation, CRD IV	25,1%	24,0%		21,2%		25,1%	21,2%	
Total kapitalrelation, CRD IV	31,4%	30,1%		27,2%		31,4%	27,2%	

Koncernens utveckling

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Koncernens rörelseresultat steg med 1% till 20 633 mkr (20 475). Periodens resultat efter skatt för total verksamhet sjönk med 1% till 16 245 mkr (16 343) och resultatet per aktie uppgick till 8,43 kr (8,57).

Kärnprimärkapitalrelationen ökade till 25,1% (21,2) och räntabiliteten på eget kapital för total verksamhet sjönk till 13,1% (13,5). K/I-talet sjönk något till 45,2% (45,3).

Intäkter

mkr	Helår 2016	Helår 2015	Förändr.
Räntenetto	27 943	27 740	1%
Provisionsnetto	9 156	9 320	-2%
Nettoresultat av finansiella trans.	3 066	2 608	18%
Övriga intäkter	598	668	-10%
Summa intäkter	40 763	40 336	1%

Intäkterna ökade med 1% till 40 763 mkr (40 336).

Räntenettet steg med 1% till 27 943 mkr (27 740).

Justerat för valutakurseffekter på -489 mkr ökade räntenettet med 2% jämfört med föregående år.

Högre utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 1 512 mkr. Utlåningsmarginalerna i kontorsrörelsen påverkade negativt med -568 mkr samtidigt som lägre fundingkostnader bidrog positivt med 947 mkr. Förändrade inlåningsvolymerna påverkade räntenettet med -109 mkr som en följd av negativa räntor i Sverige. Sjunkande korträntor medförde att inlåningsmarginalerna minskade med 1 015 mkr.

Den så kallade benchmarkeffekten i Stadshypotek uppgick till -8 mkr (-105) och kostnaden för Resolutionsfonden uppgick till -976 mkr (-804). Inklusive avgifter till olika insättargarantier ökade statliga avgifter med 182 mkr till -1 300 mkr (-1 118).

Medelvolymerna utlåning till allmänheten ökade med 5% till 1 937 mdkr (1 847). Valutakurseffekter påverkade utlåningsvolymerna negativt med -24 mdkr. Utlåningen till hushållssektorn steg med 7% till 1 000 mdkr (932) och företagsutlåningen ökade med 2% till 937 mdkr (915). I lokal valuta ökade utlåningen i samtliga hemmamarknader.

Medelvolymerna in- och upplåning minskade med 2% till 983 mdkr (1 008). Medelvolymerna hushållsinlåning steg med 13% till 381 mdkr (338) medan inlåningen från företag minskade med 10% till 603 mdkr (670).

Provisionsnettot minskade med 2% till 9 156 mkr (9 320), huvudsakligen till följd av lägre courtageintäkter och ett lägre netto från betalningsverksamheten. Minskningen motverkades av stigande provisioner från kapitalförvaltnings- och utlåningsverksamheten. Courtageintäkterna minskade med 14% till 916 mkr (1 071) till följd av lägre handelsvolymerna. Betalnings-

provisionerna minskade netto med 131 mkr, eller 6%, till 1 896 mkr (2 027). Minskningen förklaras främst av att det tak för interchangeavgifterna som infördes i december 2015 bidrog till att provisionsnettot från kortverksamheten sjönk med 152 mkr till 1 248 mkr (1 400). Fondförvaltningsprovisionerna ökade med 1% och övriga depå- och kapitalförvaltningsprovisioner ökade med 4%.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade med 18% till 3 066 mkr (2 608) och förklaras framförallt av högre realisationsvinster vid försäljning av aktier och andelar, vilka uppgick till 1 689 mkr (1 229) under perioden.

Övriga intäkter minskade till 598 mkr (668). Minskningen förklaras främst av lägre utdelningsintäkter till följd av minskat aktieinnehav.

Kostnader

mkr	Helår 2016	Helår 2015	Förändr.
Personalkostnader	-12 542	-12 581	0%
Övriga kostnader	-5 401	-5 203	4%
Av- och nedskrivningar	-495	-487	2%
Summa kostnader	-18 438	-18 271	1%

De totala kostnaderna ökade med 1% till -18 438 mkr (-18 271). Valutakurseffekter minskade kostnaderna med 305 mkr.

Personalkostnaderna minskade marginellt till -12 542 mkr (-12 581). Valutakurseffekter minskade personal-kostnaderna med 222 mkr samtidigt som uppskattade pensionskostnader enligt IAS 19 ökade med 227 mkr. Under perioden gjordes ingen avsättning till Oktogonen (-858 mkr). Justerat för ovanstående poster och första kvartalets reservering på -700 mkr, främst för förtida pensioneringar, ökade personalkostnaderna med 1%.

De rörliga ersättningarna, inklusive sociala avgifter och lönebikostnader, minskade till -102 mkr (-114).

Genomsnittligt antal anställda minskade till 11 759 medarbetare (11 819). Exklusive de expanderande verksamheterna i Storbritannien och Nederländerna minskade medelantalet anställda med drygt 2%. Det pågående effektiviseringsarbetet fortsätter enligt plan.

Övriga kostnader ökade med 4% till -5 401 mkr (-5 203), främst till följd av högre externa IT-kostnader samt ökade kostnader för köpta tjänster. Valutakurseffekter minskade övriga kostnader med 77 mkr.

Kreditförluster

mkr	Helår 2016	Helår 2015	Förändr.
Kreditförluster, netto	-1 724	-1 597	127
Kreditförlustnivå i % av utlåning, ack.	0,09	0,09	0,00
Osäkra fordringar, netto	3 103	4 028	-23%
Andel osäkra fordringar	0,16	0,21	-0,05

Kreditförlusterna ökade med 8% till -1 724 mkr (-1 597) och kreditförlustnivån uppgick till 0,09% (0,09). Osäkra fordringar netto minskade med 23% till 3 103 mkr (4 028), motsvarande 0,16% av utlåningen (0,21).

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet minskade med 17% till 4 698 mkr (5 691). Justerat för engångsposter vid försäljning av aktier i jämförelseperioden sjönk rörelseresultatet med 5%. Periodens resultat efter skatt för total verksamhet minskade med 25% till 3 444 mkr (4 564). Resultatet per aktie uppgick till 1,77 kr (2,36) och räntabiliteten på eget kapital till 10,6% (14,7).

K/I-talet steg till 45,6% (41,2).

Intäkter

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.
Räntenetto	7 299	7 041	4%
Provisionsnetto	2 447	2 259	8%
Nettoresultat av finansiella trans.	269	1 112	-76%
Övriga intäkter	110	61	80%
Summa intäkter	10 125	10 473	-3%

Intäkterna minskade med 3% till 10 125 mkr (10 473). Justerat för realisationsvinster på aktier i jämförelseperioden ökade intäkterna med 4%. Valutakurseffekterna ökade intäkterna med 101 mkr.

Räntenettet ökade med 4%, eller 258 mkr, till 7 299 mkr (7 041), varav 77 mkr förklaras av valutakurseffekter. Statliga avgifter till den svenska Resolutionsfonden och olika insättargarantier uppgick till -320 mkr (-326). Den så kallade benchmarkeffekten i Stadshypotek ökade med 88 mkr till 37 mkr (-51).

Stigande utlåningsvolymen bidrog positivt med 45 mkr medan utlåningsmarginalerna i kontorsrörelsen minskade räntenettet med -19 mkr. Sjunkande inlåningsmarginaler påverkade räntenettet med -43 mkr. Resterande förbättring av räntenettet förklaras främst av minskade upplåningskostnader.

Medelvolymen utlåning till allmänheten ökade med 2% till 1 981 mdkr (1 946). Valutakurseffekter ökade utlåningen med 21 mdkr. Hushållsutlåningen steg med 2% och företagsutlåningen ökade med 1%. Den totala medelvolymen in- och upplåning minskade med 5% till 957 mdkr (1 006). Hushållsinlåningen ökade med 3% medan medelvolymen företagsinlåning minskade med 10%.

Provisionsnettot ökade med 8% till 2 447 mkr (2 259). Ökningen förklaras framförallt av högre värdepappersrelaterade provisioner och av ökade betalningsprovisioner. Courtagentäkterna steg med 29% till 256 mkr (198) och fondförvaltningsprovisionerna ökade med 8% till 835 mkr (776). Betalningsprovisionerna ökade netto med 6% till 502 mkr (474), där nettot från kortverksamheten minskade marginellt till 313 mkr (315).

Nettoresultatet av finansiella transaktioner sjönk till 269 mkr (1 112). Justerat för 769 mkr i reavinstervid aktieförsäljningar i jämförelseperioden minskade nettoresultatet av finansiella transaktioner med 74 mkr.

Övriga intäkter uppgick till 110 mkr (61).

Kostnader

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.
Personalkostnader	-2 981	-2 941	1%
Övriga kostnader	-1 518	-1 234	23%
Av- och nedskrivningar	-114	-137	-17%
Summa kostnader	-4 613	-4 312	7%

Kostnaderna ökade med 7% till -4 613 mkr (-4 312). Exklusive valutakurseffekter på 46 mkr var ökningen 6% och förklaras framförallt av en normal ökning av övriga kostnader i det fjärde kvartalet.

Personalkostnaderna ökade 1% till -2 981 mkr (-2 941). Valutakurseffekterna uppgick till -27 mkr och exklusive dessa var personalkostnaderna i stort sett oförändrade. Ingen avsättning gjordes till Oktogonen (-).

Periodens avsättning till rörliga ersättningar ökade till -34 mkr (-12) och genomsnittligt antal anställda minskade till 11 615 (11 871), främst till följd av ett större antal tillfälligt anställda under jämförelsekvartalet.

Övriga kostnader steg med 23% till -1 518 mkr (-1 234) och förklaras av säsongsmässigt högre kostnader i det fjärde kvartalet, framförallt avseende köpta tjänster och IT-kostnader.

Kreditförluster

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.
Kreditförluster, netto	-832	-476	356
Kreditförlustnivå i % av utlåning	0,17	0,10	0,07
Osäkra fordringar, netto	3 103	3 321	-7%
Andel osäkra fordringar	0,16	0,17	-0,01

Kreditförlusterna ökade till -832 mkr (-476) och kreditförlustnivån uppgick till 0,17% (0,10). Ökningen är i sin helhet relaterad till ett problemengagemang och den underliggande kreditkvaliteten var fortsatt stabil.

Osäkra fordringar minskade med 7% och uppgick till 3 103 mkr (3 321), motsvarande 0,16% (0,17) av utlåningen.

Skatter

Skattesatsen i det fjärde kvartalet uppgick till 26,7% (19,8). En normal skattesats för koncernen uppgår till cirka 22%. Ökningen i kvartalet är tillfällig och relaterad till skattekostnader avseende tidigare år.

FINANSIERING OCH LIKVIDITET

Emissionsvolymen av obligationer ökade under året till 198 mdkr (181), varav 148 mdkr (139) i säkerställda obligationer och 50 mdkr (32) i seniora obligationer.

Banken har stora volymer likvida medel, hypotekslån och andra tillgångar som inte är pantsatta och som därmed utgör ett skydd för bankens seniora långivare. Kvoten mellan icke pantsatta tillgångar och all icke säkerställd marknadsfinansiering uppgick vid periodens slut till 210% (203% vid utgången av 2015).

Banken har en fortsatt stark likviditetssituation. Kassamedel och likvida tillgångar placerade i centralbanker uppgick till 225 mdkr och volymen likvida obligationer och övriga likvida tillgångar till 158 mdkr.

Enligt gällande svensk definition från januari 2013 uppgick koncernens Liquidity Coverage Ratio (LCR) vid utgången av december till 126% (137). I USD uppgick LCR till 322% (429) och i EUR till 136% (161). Koncernens LCR, beräknat enligt EU-kommissionens delegerade akt, uppgick till 142% (140). Net stable funding ratio (NSFR) uppgick vid årets slut till 102% (100).

KAPITAL

Bankens mål är att kärnprimärkapitalrelationen under normala förhållanden ska överstiga det kärnprimärkapitalbehov som Finansinspektionen kommunicerar till banken med 1-3 procentenheter. Finansinspektionen beräknade Handelsbankens kärnprimärkapitalbehov vid utgången av det tredje kvartalet till ett belopp motsvarande en kärnprimärkapitalrelation på 21,3%. Redan beslutad höjning av den kontracykliska bufferten beräknas i första kvartalet 2017 öka kravet med 0,5 procentenheter. Handelsbankens kärnprimärkapitalrelation uppgick vid slutet av året till 25,1%. Banken har ansökt om nya PD-modeller avseende företags exponeringar. Ett godkännande innebär att riskvikterna på bankens företagsexponeringar kommer att öka. Om de nya föreslagna modellerna använts vid årsskiftet hade kärnprimärkapitalrelationen minskat till 23,3%. Banken bedömer samtidigt att Finansinspektionens kapitalkrav vid utgången av 2016, inklusive den kommande höjningen av den kontracykliska bufferten, skulle ha uppgått till 20,3%. Med beaktande av dessa förändringar låg bankens kärnprimärkapitalrelation vid årsskiftet på den övre gränsen av intervallet på 1-3 procentenheter över Finansinspektionens kravnivå. Banken ser en fortsatt tillväxtpotential i utlåningsaffären och väljer därför att hålla kapitaltäckningen i den övre delen av målintervallet.

Oktogonen

Beslutet att inte göra någon avsättning till Oktogonen för 2016 motiverades av den kraftiga ökning av bankens kapitalkrav som aviserades av Finansinspektionen i början av 2016. Banken har under året fortsatt att generera kapital. Med beaktande av utfallet av Finansinspektionens kapitalutvärdering bedömer banken att avsättningen till Oktogonen kan återupptas igen under 2017.

Kapitalsituationen 31 december 2016 jämfört med 31 december 2015

mkr	31 dec 2016	31 dec 2015	Förändr.
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	25,1%	21,2%	3,9
Total kapitalrelation, CRD IV	31,4%	27,2%	4,2
Risikexponeringsbelopp CRD IV, mkr	458 787	473 132	-3%
Kärnprimärkapital	115 240	100 535	15%
Total kapitalbas	144 233	128 489	12%
Kapitalkrav, Basel I-golv	98 235	94 833	4%
Total kapitalbas, Basel I-golv	145 760	129 884	12%

Kapitalbasen ökade till 144 mdkr (128) och bankens totala kapitalrelation ökade till 31,4% (27,2).

Kärnprimärkapitalet steg till 115 mdkr (101) och kärnprimärkapitalrelationen steg med 3,9 procentenheter till 25,1% (21,2). Konverteringar av 2011-års personalkonvertibel ökade relationen med 0,5 procentenheter. Periodens vinst, efter avdrag för upparbetad utdelning och exklusive reavinster från avyttring av AFS-innehav, bidrog med 2,0 procentenheter. Effekten inkluderar utdelning från Handelsbanken Liv på totalt 4,1 mdkr.

Högre utlåningsvolymer påverkade kärnprimärkapitalrelationen med -0,1 procentenhet och kreditriskmigrationen i låneportföljen påverkade med -0,5 procentenheter. Effekten av att nya utlåningsvolymer har lägre risk än genomsnittet i kreditportföljen, så kallad volymmigration, ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,8 procentenheter.

Effekten av IAS 19 ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,8 procentenheter, till följd av såväl högre tillgångsvärden som höjda diskonteringsräntor. Försäljning av AFS-aktier påverkade positivt med 0,6 procentenheter. Valutakurseffekter var neutrala och nettoeffekten av övriga faktorer minskade kärnprimärkapitalrelationen med -0,2 procentenheter.

Kapitalsituationen 31 december 2016 jämfört med 30 september 2016

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	Förändr.
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	25,1%	24,0%	1,1
Total kapitalrelation, CRD IV	31,4%	30,1%	1,3
Risikexponeringsbelopp CRD IV, mkr	458 787	463 675	-1%
Kärnprimärkapital	115 240	111 134	4%
Total kapitalbas	144 233	139 553	3%
Kapitalkrav, Basel I-golv	98 235	98 228	0%
Total kapitalbas, Basel I-golv	145 760	141 120	3%

Kapitalbasen ökade till 144 mdkr (140) och den totala kapitalrelationen ökade till 31,4% (30,1). Kärnprimärkapitalet steg till 115 mdkr (111) och kärnprimärkapitalrelationen enligt CRD IV ökade med 1,1 procentenheter till 25,1% (24,0). Konvertering av personalkonvertibel ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,1 procentenhet och effekten av periodens vinst, efter avdrag för upparbetad utdelning, var marginell.

Ändrade utlåningsvolymer minskade kärnprimärkapitalrelationen med 0,1 procentenhet. Så kallad

volymmigration ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,4 procentenheter. Samtidigt bidrog kreditriskmigration i kreditportföljen negativt med 0,3 procentenheter.

Effekten av IAS 19 ökade kärnprimärkapitalrelationen med 1,0 procentenhet, till följd av ökade tillgångsvärden och en höjning av diskonteringsräntan i Sverige till 2,40% (1,80).

Valutakurseffekterna var marginella och nettoeffekten av övriga faktorer var neutral.

Ekonomiskt kapital och tillgängliga finansiella resurser

Handelsbankens interna bedömning av kapitalbehovet utgår från bankens kapitalkrav, stresstester samt bankens modell för ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). Ekonomiskt kapital ställs i relation till bankens tillgängliga finansiella resurser (Available Financial Resources, AFR). Den av styrelsen fastställda målsättningen är att kvoten mellan AFR och EC för koncernen ska överstiga 120%. Vid utgången av det fjärde kvartalet uppgick EC för koncernen till 54,2 mdkr, och AFR till 146,0 mdkr. Kvoten mellan AFR och EC var därmed 269%. För moderbolaget uppgick EC till 46,6 mdkr och AFR till 127,4 mdkr.

För konsoliderad situation uppgick EC till 29,1 mdkr och AFR till 145,6 mdkr.

RATING

Under maj 2016 uppgraderade Fitch Handelsbankens långsiktiga rating till AA från AA- och banken har därmed erhållit högst rating i Europa av samtliga jämförbara banker från såväl Fitch som Moody's. Under fjärde kvartalet var Handelsbankens lång- och kortfristiga rating oförändrad hos de ratinginstitut som följer banken.

	Långfristig	Kortfristig	Counterparty risk assessment
Standard & Poor's	AA-	A-1+	
Fitch	AA	F1+	
Moody's	Aa2	P-1	Aa1
DBRS	AA (low)		

HANDELSBANKENS ÅRSSTÄMMA DEN 29 MARS

Styrelsen föreslår bolagsstämman en ordinarie utdelning om 5,00 kronor per aktie (4,50) samt att det nuvarande återköpsprogrammet på maximalt 120 miljoner aktier förlängs i ytterligare ett år. Styrelsen föreslår vidare att bolagsstämman bemyndigar styrelsen att kunna emittera konvertibla skuldebrev, i form av så kallade AT1-obligationer, i syfte att anpassa bankens kapitalstruktur till vid var tid rådande kapitalbehov.

Som avstämningsdag för utdelning föreslår styrelsen den 31 mars 2017, vilket betyder att handelsbanksaktien handlas utan rätt till utdelning den 30 mars 2017 och att utbetalning då beräknas ske den 5 april 2017.

ÖVRIGT OCH HÄNDELSER EFTER PERIODENS SLUT

Visa

Visa Inc. och Visa Europe Ltd tecknade i november 2015 avtal om att Visa Inc. ska förvärva Visa Europe, där Handelsbanken är aktieägare och medlem. Transaktionen slutfördes under det andra kvartalet, varvid banken erhöll en kontantdel uppgående till 69 mkr samt preferensaktier i Visa Inc. värderade till 12 mkr, vilket påverkade Nettoresultat av finansiella transaktioner positivt. Vidare erhöles en utdelning om 64 mkr från Visa Norge, som redovisats som övriga utdelningsintäkter. Därutöver har värdet på bankens andel i Visa Sweden ekonomisk förening ökat, vilket påverkat Övrigt totalresultat positivt med 624 mkr under året. Innehavet är klassificerat som finansiell tillgång tillgänglig för försäljning. När fördelningsnyckeln mellan de svenska indirekta medlemmarna är färdig, kommer värdet att realiseras i resultaträkningen.

Koncernen – Segment

Januari - december 2016	Hemmamarknader									Koncernen Helår 2016
	mkr	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Neder- länderna	Capital Markets	Övrigt	
Räntenetto	15 519	4 414	1 686	1 218	3 355	438	557	756		27 943
Provisionsnetto	4 233	519	379	419	381	75	3 081	69		9 156
Nettoresultat av finansiella transaktioner	725	219	75	87	114	5	984	857		3 066
Riskresultat försäkring							142			142
Andelar i intresseföretags resultat							2	23		25
Övriga intäkter	47	3	15	10	81	1	8	266		431
Summa intäkter	20 524	5 155	2 155	1 734	3 931	521	4 772	1 971		40 763
Personalkostnader	-3 671	-1 849	-655	-380	-676	-210	-2 368	-2 335	-398	-12 542
Övriga kostnader	-1 153	-463	-194	-210	-206	-60	-871	-2 244		-5 401
Internt köpta och sålda tjänster	-2 645	-545	-287	-239	-379	-77	-56	4 228		
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-67	-46	-14	-14	-8	-7	-76	-248	-15	-495
Summa kostnader	-7 536	-2 903	-1 150	-843	-1 269	-354	-3 371	-599	-413	-18 438
Resultat före kreditförluster	12 988	2 252	1 005	891	2 662	167	1 401	1 372	-413	22 325
Kreditförluster, netto	-416	-160	-716	-36	-347	0	-49			-1 724
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	2	7	0	0	-	0	23		32
Rörelseresultat	12 572	2 094	296	855	2 315	167	1 352	1 395	-413	20 633
Resultatutdelning	997	35	85	131	91	3	-1 342	-		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	13 569	2 129	381	986	2 406	170	10	1 395	-413	20 633
Interna intäkter*	116	-1 195	-334	-262	-2 463	-210	-2 851	7 199		

Januari - december 2015	Hemmamarknader									Koncernen Helår 2015
	mkr	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Neder- länderna	Capital Markets	Övrigt	
Räntenetto	15 278	4 570	1 678	1 361	3 248	328	641	636		27 740
Provisionsnetto	4 619	452	436	387	395	23	2 972	36		9 320
Nettoresultat av finansiella transaktioner	383	194	77	60	94	5	1 226	569		2 608
Riskresultat försäkring							157			157
Andelar i intresseföretags resultat								17		17
Övriga intäkter	61	7	17	23	31	-	10	345		494
Summa intäkter	20 341	5 223	2 208	1 831	3 768	356	5 006	1 603		40 336
Personalkostnader	-3 620	-1 870	-629	-369	-713	-158	-2 447	-2 651	-124	-12 581
Övriga kostnader	-1 163	-429	-178	-161	-207	-37	-857	-2 171		-5 203
Internt köpta och sålda tjänster	-2 595	-455	-279	-247	-370	-84	-86	4 116		
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-88	-30	-15	-11	-13	-3	-79	-248		-487
Summa kostnader	-7 466	-2 784	-1 101	-788	-1 303	-282	-3 469	-954	-124	-18 271
Resultat före kreditförluster	12 875	2 439	1 107	1 043	2 465	74	1 537	649	-124	22 065
Kreditförluster, netto	-763	-224	-299	-83	-222	-2	-4			-1 597
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-2	-12	8	0	6	-	0	7		7
Rörelseresultat	12 110	2 203	816	960	2 249	72	1 533	656	-124	20 475
Resultatutdelning	935	34	72	110	57	0	-1 209	1		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	13 045	2 237	888	1 070	2 306	72	324	657	-124	20 475
Interna intäkter*	46	-1 481	-295	-367	-2 805	-175	-2 347	7 424		

* Interna intäkter som ingår i Summa intäkter består av intäkter från transaktioner mellan andra rörelsesegment och Övrigt. Eftersom ränteintäkter och räntekostnader redovisas netto som intäkt innebär det att interna intäkter bland annat innehåller nettot av intern finansieringskostnad mellan segmenten och Övrigt.

Segmenten utgörs av Handelsbanken Sverige, Handelsbanken Storbritannien, Handelsbanken Danmark, Handelsbanken Finland, Handelsbanken Norge och Handelsbanken Nederländerna samt av Handelsbanken Capital Markets. I segmentens resultaträkningar ingår

interna poster såsom interna räntor, provisioner och ersättningar för interna tjänster huvudsakligen enligt självkostnadsprincipen. Den del av Handelsbanken Capital Markets rörelseresultat som inte innehåller risktagande resultatutdelas till kundansvarigt kontor.

Handelsbanken Sverige

Handelsbanken Sverige består av kontorsrörelsen i fem regionbanker samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Sverige. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 435 kontor och mötesplatser i hela Sverige. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	4 018	3 929	2%	3 775	6%	15 519	15 278	2%
Provisionsnetto	1 102	1 047	5%	1 143	-4%	4 233	4 619	-8%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	184	167	10%	50	268%	725	383	89%
Övriga intäkter	28	4		16	75%	47	61	-23%
Summa intäkter	5 332	5 147	4%	4 984	7%	20 524	20 341	1%
Personalkostnader	-867	-278	212%	-908	-5%	-3 671	-3 620	1%
Övriga kostnader	-302	-261	16%	-324	-7%	-1 153	-1 163	-1%
Internt köpta och sålda tjänster	-680	-630	8%	-636	7%	-2 645	-2 595	2%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-11	-19	-42%	-21	-48%	-67	-88	-24%
Summa kostnader	-1 860	-1 188	57%	-1 889	-2%	-7 536	-7 466	1%
Resultat före kreditförluster	3 472	3 959	-12%	3 095	12%	12 988	12 875	1%
Kreditförluster, netto	-180	-128	41%	-317	-43%	-416	-763	-45%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-1	1		1		0	-2	
Rörelseresultat	3 291	3 832	-14%	2 779	18%	12 572	12 110	4%
Resultatutdelning	300	271	11%	236	27%	997	935	7%
Rörelseresultat efter resultatutdelning	3 591	4 103	-12%	3 015	19%	13 569	13 045	4%
Interna intäkter	35	71	-51%	35	0%	116	46	152%
K/I-tal, %	33,0	21,9		36,2		35,0	35,1	
Kreditförlustnivå, %	0,06	0,04		0,11		0,03	0,07	
Allokerat kapital	77 800	72 997	7%	71 894	8%	77 800	71 894	8%
Räntabilitet på allokert kapital, %	14,4	17,5		13,1		14,7	14,7	
Medelantal anställda	4 109	4 352	-6%	4 427	-7%	4 293	4 468	-4%
Antal kontor och mötesplatser	435	463	-6%	474	-8%	435	474	-8%

AFFÄRSVOLYMER

Medelvolymer, mdkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Utlåning till allmänheten*								
Hushåll	757	748	1%	709	7%	740	688	8%
varav Hypotekslån	705	695	1%	654	8%	687	633	9%
Företag	473	479	-1%	478	-1%	479	477	0%
varav Hypotekslån	269	270	0%	273	-1%	271	270	0%
Totalt	1 230	1 227	0%	1 187	4%	1 219	1 165	5%
Inlåning från allmänheten								
Hushåll	306	302	1%	276	11%	295	263	12%
Företag	209	199	5%	199	5%	201	193	4%
Totalt	515	501	3%	475	8%	496	456	9%

* Exklusive utlåning till Riksgälden.

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet steg med 4% till 12 572 mkr (12 110).

Räntenettet ökade med 2% till 15 519 mkr (15 278). Ett lägre ränteläge minskade inlåningsmarginalen med -1 119 mkr. Samtidigt påverkade ökade inlåningsvolymerna räntenettet negativt med -188 mkr. Högre utlåningsmarginaler förbättrade räntenettet med 20 mkr och växande utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 688 mkr. Avgifter till Resolutionsfonden och insättargarantin minskade något till -659 mkr (-671). Resterande del av räntenettoförändringen förklaras framförallt av lägre upplåningskostnader.

Provisionsnettot minskade med 8% till 4 233 mkr (4 619). Minskningen förklaras framförallt av lägre interchangeintäkter i kortverksamheten samt av minskade fondförvaltningsprovisioner och courtageintäkter.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner steg med 89% och uppgick till 725 mkr (383). Ökningen förklaras framförallt av ett högre resultat i valutaaffären.

De totala kostnaderna ökade med 1% till -7 536 mkr (-7 466). Personalkostnaderna ökade med 1% till -3 671 mkr (-3 620). Medelantalet anställda minskade med 4%, eller 175 personer, till 4 293 (4 468). K/I-talet uppgick till 35,0% (35,1).

Kreditförlusterna minskade med 45% till -416 mkr (-763) och kreditförlustnivån sjönk till 0,03% (0,07).

Affärsutveckling

För sjätte respektive femte året i rad fick Handelsbanken utmärkelserna ”Årets affärsbank” och ”Sveriges småföretagsbank” i Finansbarometerns årliga undersökning.

Precis som tidigare år konstaterade SKI, Svenskt Kvalitetsindex, i sin stora undersökning av kundnöjdhet att Handelsbanken har nöjdare kunder än övriga stora svenska banker. Av privatkunderna fick Handelsbanken indexvärdet 67,6, vilket ska jämföras med de andra stora bankerna som låg i intervallet 56,4 – 66,0.

Av företagskunderna fick Handelsbanken indexvärdet 69,4, vilket ska jämföras med de övriga stora bankerna som låg mellan 55,4 – 67,6.

Under året uppgick nysparandet i bankens fonder i Sverige till 11,9 mdkr (26,5), vilket motsvarade en marknadsandel på 22% (31).

Medelvolymerna inlåning från hushåll ökade med 12% och uppgick till 295 mdkr (263). Medelvolymerna hypoteksutlåning till privatpersoner växte med 9% till 687 mdkr (633), medan medelvolymerna utlåning till företag ökade till 479 mdkr (477).

Under året fortsatte anpassningen av kontorsrörelsen, bland annat till följd av de förändrade kundbeteenden som den digitala utvecklingen medför. Flera av bankens storstadskontor lämnade gamla lokaler i gatuplanet för att flytta till nya mer ändamålsenliga lokaler några

trappor upp samtidigt som flera av bankens kontor i mindre städer flyttade till nya mindre centralt belägna lokaler på orten. Verksamheten vid nio innerstadskontor i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt vid 30 kontor på andra platser runt om i landet, slogs samman med närliggande större kontor. Under året etablerades två nya kontor: Arenastaden och Älvsborg. Därmed uppgick antalet kontor och mötesplatser vid utgången av året till 435 (474).

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet minskade med 14% till 3 291 mkr (3 832). Justerat för flytten av personalkostnadsreserven (598 mkr) till Övrigt under tredje kvartalet ökade rörelseresultatet med 2%.

Räntenettet ökade med 2% till 4 018 mkr (3 929). Lägre upplåningskostnader, ökade utlåningsvolymerna och högre hypoteksmarginaler motverkade effekten av fortsatt sjunkande korträntenivåer.

Inlåningsmarginalerna minskade med -39 mkr till följd av fortsatt sjunkande korträntenivåer. Negativa korträntor innebar även att ökade inlåningsvolymerna hade en negativ påverkan på räntenettet med -14 mkr. Högre utlåningsvolymerna påverkade räntenettet positivt med 14 mkr, och högre utlåningsmarginaler bidrog med 24 mkr. Resterande del av räntenettoökningen förklaras främst av lägre upplåningskostnader.

Avgifter till Resolutionsfonden och insättargarantin uppgick till -164 mkr (-165) medan benchmarkeffekten i Stadshypotek förbättrade räntenettet med 88 mkr (-51).

Medelvolymerna hypotekslån till privatpersoner ökade med 1% till 705 mdkr (695). Bruttomarginalen på hypoteksstocken, före kostnader för rådgivning och administration, steg till 1,07% (1,06).

Medelvolymerna utlåning till företag minskade till 473 mdkr (479).

Provisionsnettot steg med 5% till 1 102 mkr (1 047), drivet av högre courtage och kapitalförvaltningsprovisioner samt ökade betalningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 184 mkr (167), främst som en följd av ett förbättrat valutarresultat från avista och terminsaffärer.

Till följd av jämförelsekvartalets flytt av den återstående personalkostnadsreserven på 598 mkr till Övrigt, ökade kostnaderna till -1 860 mkr (-1 188). Justerat för detta minskade personalkostnaderna med 1% och de totala kostnaderna ökade med 4%, vilket främst förklaras av säsongsmässigt högre aktivitetsnivå i fjärde kvartalet. Medelantalet fast anställda minskade med 67 personer. Inklusiva visstidsanställda minskade medelantalet anställda med 6% till 4 109 medarbetare (4 352).

Kreditförlusterna ökade till -180 mkr (-128) och kreditförlustnivån uppgick till 0,06% (0,04).

Handelsbanken Storbritannien

Handelsbanken Storbritannien består av den brittiska kontorsrörelsen med fem regionbanker samt av kapitalförvaltaren Heartwood. Dessutom ingår Handelsbanken Finans verksamhet i Storbritannien. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller banktjänster på 207 kontor och mötesplatser i hela Storbritannien.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	1 111	1 085	2%	1 193	-7%	4 414	4 570	-3%
Provisionsnetto	147	121	21%	130	13%	519	452	15%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	59	34	74%	47	26%	219	194	13%
Övriga intäkter	3	-1		2	50%	3	7	-57%
Summa intäkter	1 320	1 239	7%	1 372	-4%	5 155	5 223	-1%
Personalkostnader	-470	-444	6%	-480	-2%	-1 849	-1 870	-1%
Övriga kostnader	-143	-109	31%	-135	6%	-463	-429	8%
Internt köpta och sålda tjänster	-151	-137	10%	-129	17%	-545	-455	20%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-11	-11	0%	-11	0%	-46	-30	53%
Summa kostnader	-775	-701	11%	-755	3%	-2 903	-2 784	4%
Resultat före kreditförluster	545	538	1%	617	-12%	2 252	2 439	-8%
Kreditförluster, netto	-73	-20	265%	-57	28%	-160	-224	-29%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0%	-1		2	-12	
Rörelseresultat	472	518	-9%	559	-16%	2 094	2 203	-5%
Resultatutdelning	9	11	-18%	9	0%	35	34	3%
Rörelseresultat efter resultatutdelning	481	529	-9%	568	-15%	2 129	2 237	-5%
Interna intäkter	-208	-310	33%	-358	42%	-1 195	-1 481	19%
K/I-tal, %	58,3	56,1		54,7		55,9	53,0	
Kreditförlustnivå, %	0,15	0,04		0,13		0,08	0,13	
Allokerat kapital	11 426	10 582	8%	10 452	9%	11 426	10 452	9%
Räntabilitet på allokerat kapital, %	13,1	15,6		17,0		15,4	16,8	
Medelantal anställda	1 980	1 987	0%	1 883	5%	1 959	1 794	9%
Antal kontor och mötesplatser	207	206	0%	198	5%	207	198	5%

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Medelvolymer, m GBP								
Utlåning till allmänheten								
Hushåll	5 754	5 609	3%	5 094	13%	5 527	4 809	15%
Företag	11 418	11 196	2%	10 357	10%	11 007	10 026	10%
Totalt	17 172	16 805	2%	15 451	11%	16 534	14 835	11%
Inlåning från allmänheten								
Hushåll	3 039	2 751	10%	1 948	56%	2 569	1 747	47%
Företag	7 550	7 526	0%	6 744	12%	7 218	6 576	10%
Totalt	10 589	10 277	3%	8 692	22%	9 787	8 323	18%

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 5% till 2 094 mkr (2 203). Valutakurseffekter påverkade rörelseresultatet negativt med -220 mkr och i lokal valuta ökade rörelseresultatet med 6%.

Räntabiliteten uppgick till 15,4% (16,8).

Intäkterna minskade med 1%, helt till följd av en försvagning av det brittiska pundet. I lokal valuta steg intäkterna med 10%.

Räntenettet minskade med 3% till 4 414 mkr (4 570). Valutakurseffekter påverkade räntenettet negativt med -463 mkr och i lokal valuta ökade räntenettet med 8%, trots tilltagande marginalpress. Tillväxten förklaras främst av ökade affärsvolymerna, där ökade utlåningsvolymerna bidrog med 360 mkr och inlåningsvolymerna med 82 mkr. Lägre utlåningsmarginaler påverkade räntenettet negativt med -79 mkr, medan inlåningsmarginalerna var i stort sett oförändrade.

Provisionsnettot ökade med 15% till 519 mkr (452). I lokal valuta var ökningen 28% och förklaras främst av högre utlåningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 219 mkr (194).

Kostnaderna steg med 4% till -2 903 mkr (-2 784). I lokal valuta ökade kostnaderna med 16% och förklaras av den expanderande verksamheten.

Medelantalet anställda ökade med 9% till 1 959 medarbetare (1 794).

Kreditförlusterna minskade till -160 mkr (-224) och kreditförlustnivån sjönk till 0,08% (0,13).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Storbritannien – på såväl privat- som företagssidan. Privatkunderna gav banken indexvärdet 83,5, att jämföras med branschsnittet på 74,1.

Företagskunderna gav Handelsbanken indexvärdet 81,6, att jämföras med branschsnittet på 73,3.

Affärsvolymerna fortsatte att öka. Medelvolymer inlåning från hushåll ökade under året med 47%, medan utlåningen till hushåll ökade med 15%. Totalt ökade medelvolymer utlåning med 11% till 16,5 md GBP, samtidigt som den totala inlåningen växte med 18% till 9,8 md GBP. Relationen utlåning/inlåning minskade och uppgick i fjärde kvartalet till 162%, att jämföras med 178% vid motsvarande kvartal 2015.

Det förvaltade kapitalet i Heartwood uppgick till 2,9 md GBP, att jämföras med 2,5 md GBP vid årets ingång.

Under året öppnades nio nya kontor därmed uppgick antalet kontor och mötesplatser i Storbritannien till 207.

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet minskade med 9% till 472 mkr (518), främst till följd av högre kreditförluster. Valutakurseffekterna var marginella. Räntabiliteten uppgick till 13,1% (15,6).

Intäkterna ökade med 7% till 1 320 mkr (1 239). Räntenettet steg med 2% till 1 111 mkr (1 085). Underliggande volymtillväxt motverkas av viss marginalpress på utlåning till privatkunder.

Provisionsnettot förbättrades med 21% till 147 mkr (121), främst till följd av högre betalningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 59 mkr (34) och förklaras främst av ett högre valutaagio och ökade ränteskillnadsersättningar.

Kostnaderna steg med 11% till -775 mkr (-701). Drygt hälften av ökningen förklaras av tillfälliga kostnadsposter i det fjärde kvartalet. Medelantalet anställda uppgick till 1 980 personer (1 987).

Kreditförlusterna ökade till -73 mkr (-20) och kreditförlustnivån uppgick till 0,15% (0,04).

Handelsbanken Danmark

Handelsbanken Danmark består av kontorsrörelsen i Danmark som är organiserad i en regionbank samt av Stadshypoteks verksamhet i Danmark. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 57 kontor i hela Danmark.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	447	425	5%	418	7%	1 686	1 678	0%
Provisionsnetto	95	93	2%	102	-7%	379	436	-13%
Nettoreultat av finansiella transaktioner	21	19	11%	24	-13%	75	77	-3%
Övriga intäkter	3	3	0%	3	0%	15	17	-12%
Summa intäkter	566	540	5%	547	3%	2 155	2 208	-2%
Personalkostnader	-177	-164	8%	-160	11%	-655	-629	4%
Övriga kostnader	-66	-43	53%	-46	43%	-194	-178	9%
Internt köpta och sålda tjänster	-78	-71	10%	-70	11%	-287	-279	3%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-3	33%	-6	-33%	-14	-15	-7%
Summa kostnader	-325	-281	16%	-282	15%	-1 150	-1 101	4%
Resultat före kreditförluster	241	259	-7%	265	-9%	1 005	1 107	-9%
Kreditförluster, netto	-478	-194	146%	-63		-716	-299	139%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	1	5	-80%	5	-80%	7	8	-12%
Rörelseresultat	-236	70		207		296	816	-64%
Resultatutdelning	22	26	-15%	19	16%	85	72	18%
Rörelseresultat efter resultatutdelning	-214	96		226		381	888	-57%
Interna intäkter	-43	-92	53%	-53	19%	-334	-295	-13%
K/I-tal, %	55,3	49,6		49,8		51,3	48,3	
Kreditförlustnivå, %	2,26	0,92		0,31		0,85	0,37	
Allokerat kapital	6 221	6 412	-3%	6 219	0%	6 221	6 219	0%
Räntabilitet på allokerat kapital, %	-10,7	4,6		11,3		4,8	11,2	
Medelantal anställda	617	627	-2%	630	-2%	624	631	-1%
Antal kontor	57	57	0%	57	0%	57	57	0%

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Medelvolymer, md dkr								
Utlåning till allmänheten								
Hushåll	42,5	41,3	3%	37,9	12%	40,8	36,7	11%
Företag	29,0	28,7	1%	28,2	3%	28,8	28,9	0%
Totalt	71,5	70,0	2%	66,1	8%	69,6	65,6	6%
Inlåning från allmänheten								
Hushåll	12,4	12,1	2%	11,5	8%	11,9	11,1	7%
Företag	16,2	15,7	3%	16,7	-3%	15,7	16,9	-7%
Totalt	28,6	27,8	3%	28,2	1%	27,6	28,0	-1%

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade till 296 mkr (816), främst till följd av högre kreditförluster.

Räntabiliteten uppgick till 4,8% (11,2).

Räntenettot ökade marginellt till 1 686 mkr (1 678). Justerat för valutakurseffekter minskade räntenettot med 1%. Ökade utlåningsvolymen bidrog positivt med 78 mkr, vilket dock motverkades av att lägre utlåningsmarginaler minskade räntenettot med -91 mkr. Lägre inlåningsmarginaler påverkade räntenettot negativt med -15 mkr.

Avgifter för den svenska Resolutionsfonden och insättargarantin belastade räntenettot med -43 mkr (-56).

Provisionsnettot minskade med 13% till 379 mkr (436), främst till följd av lägre courtage och kapitalförvaltningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 75 mkr (77).

Kostnaderna steg med 4% till -1 150 mkr (-1 101). Justerat för valutakursförändringar var ökningen 3% och förklaras huvudsakligen av kostnader i samband med omorganisation av finansbolagsverksamheten.

Kreditförlusterna ökade till -716 mkr (-299), huvudsakligen till följd av ökade reserveringar på ett enskilt problemengagemang. Kreditförlustnivån ökade till 0,85% (0,37).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken återigen hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Danmark – på såväl privat- som företagssidan. Privatkunderna gav banken indexvärdet 77,7, att jämföras med branschsnittet på 71,6. På företagssidan var Handelsbanken den bank som ökade sin kundnöjdhet mest, med en ökning med 3,5 indexpunkter till 75,7, att jämföras med branschsnittet på 70,0.

Banken fortsatte att ha ett stabilt inflöde av nya kunder och affärsvolymerna fortsatte att öka. Under året ökade medelvolymen utlåning till hushåll med 11%, medan inlåningen från hushåll ökade med 7%. Företagsutlåningen var i stort oförändrad, medan inlåningen från företag minskade med 7%. Totalt ökade medelvolymen utlåning med 6% till 69,6 md dkr (65,6), medan inlåningen uppgick till 27,6 md dkr (28,0).

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet minskade till -236 mkr (70), till följd av högre kreditförluster. Resultatet före kreditförluster minskade med 7% till 241 mkr (259), främst till följd av högre kostnader.

Räntenettot ökade med 5% till 447 mkr (425). Justerat för valutakurseffekter på 11 mkr var ökningen 3%. Växande utlåningsvolymen motverkades delvis av fortsatt pressade utlåningsmarginaler. Inlåningsräntenettot var oförändrat.

Provisionsnettot steg med 2% och uppgick till 95 mkr (93) med bidrag främst från högre rådgivningsprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 21 mkr (19).

Kostnaderna steg med 44 mkr, eller 16%, till -325 mkr (-281). Uttryckt i lokal valuta var kostnadsökningen 14% och förklaras framförallt av kostnader i samband med omorganisationen av finansbolagsverksamheten i Danmark.

Kreditförlusterna ökade till -478 mkr (-194). Ökningen förklaras i sin helhet av ytterligare reserveringar på ett tidigare definierat problemengagemang. Den underliggande kreditkvaliteten bedöms som fortsatt god. Kreditförlustnivån steg till 2,26% (0,92).

Handelsbanken Finland

Handelsbanken Finland består av kontorsrörelsen i Finland som är organiserad i en regionbank samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Finland. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 45 kontor i hela Finland. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	302	304	-1%	345	-12%	1 218	1 361	-11%
Provisionsnetto	116	108	7%	93	25%	419	387	8%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	21	8	163%	12	75%	87	60	45%
Övriga intäkter	3	1	200%	7	-57%	10	23	-57%
Summa intäkter	442	421	5%	457	-3%	1 734	1 831	-5%
Personalkostnader	-101	-94	7%	-90	12%	-380	-369	3%
Övriga kostnader	-53	-37	43%	-46	15%	-210	-161	30%
Internt köpta och sålda tjänster	-62	-59	5%	-66	-6%	-239	-247	-3%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-4	0%	-4	0%	-14	-11	27%
Summa kostnader	-220	-194	13%	-206	7%	-843	-788	7%
Resultat före kreditförluster	222	227	-2%	251	-12%	891	1 043	-15%
Kreditförluster, netto	14	-16		-13		-36	-83	-57%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0		0		0	0	
Rörelseresultat	236	211	12%	238	-1%	855	960	-11%
Resultatutdelning	38	31	23%	32	19%	131	110	19%
Rörelseresultat efter resultatutdelning	274	242	13%	270	1%	986	1 070	-8%
Interna intäkter	-25	-90	72%	-72	65%	-262	-367	29%
K/I-tal, %	45,8	42,9		42,1		45,2	40,6	
Kreditförlustnivå, %	-0,05	0,05		0,04		0,03	0,07	
Allokerat kapital	6 252	5 937	5%	6 186	1%	6 252	6 186	1%
Räntabilitet på allokert kapital, %	13,7	12,7		13,6		13,0	13,8	
Medelantal anställda	482	500	-4%	491	-2%	491	496	-1%
Antal kontor	45	45	0%	46	-2%	45	46	-2%

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Medelvolymer, m euro								
Utlåning till allmänheten								
Hushåll	3 997	3 998	0%	3 962	1%	3 975	3 947	1%
Företag	8 822	8 747	1%	8 657	2%	8 761	8 619	2%
Totalt	12 819	12 745	1%	12 619	2%	12 736	12 566	1%
Inlåning från allmänheten								
Hushåll	1 508	1 485	2%	1 363	11%	1 451	1 367	6%
Företag	2 211	1 933	14%	1 886	17%	1 991	2 226	-11%
Totalt	3 719	3 418	9%	3 249	14%	3 442	3 593	-4%

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 11% till 855 mkr (960).

Valutakurseffekterna ökade resultatet med 11 mkr.

Räntabiliteten uppgick till 13,0% (13,8).

Intäkterna sjönk med 5%. Räntenettet minskade med 11% och uppgick till 1 218 mkr (1 361). Minskningen förklaras helt av minskade utlåningsmarginaler vilka påverkade räntenettet negativt med 167 mkr. Statliga avgifter till Resolutionsfonden och insättargarantin uppgick till -53 mkr (-51).

Provisionsnettot ökade med 8% till 419 mkr (387) till följd av högre betalningsprovisioner och nettoresultatet av finansiella transaktioner steg till 87 mkr (60).

De totala kostnaderna ökade med 7% till -843 mkr (-788), vilket främst förklaras av höga kostnader under första kvartalet. Personalkostnaderna steg med 3%, varav hälften förklaras av valutakurseffekter.

Medelantalet anställda minskade till 491 medarbetare (496).

Kreditförlusterna minskade till -36 mkr (-83) och kreditförlustnivån uppgick till 0,03% (0,07).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken nöjdare kunder än genomsnittet för bankerna i Finland. Privatkunderna gav Handelsbanken indexvärdet 80,1, att jämföras med branschsnittet på 73,1. Företagskunderna gav banken indexvärdet 77,5, att jämföras med branschsnittet på 76,9.

Medelvolymen inlåning från hushåll ökade under året med 6% och utlåning till hushåll steg med 1%.

Medelvolymen utlåning till företag ökade med 2% samtidigt som företagsinlåningen minskade med 11% till följd av en minskad inlåning från stora företag.

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet ökade med 12% till 236 mkr (211), framförallt till följd av nettoåtervinningar. Justerat för positiva valutakurseffekter på 7 mkr ökade rörelseresultatet med 9%.

Räntenettet minskade marginellt till 302 mkr (304). Justerat för valutakurseffekter minskade räntenettet med 3%.

Provisionsnettot ökade med 7% till 116 mkr (108), framförallt till följd av högre intäkter från flertalet provisionskällor.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade till 21 mkr (8) som ett resultat av ökad kundaktivitet inom valutaaffären.

Kostnaderna ökade med 13% och uppgick till -220 mkr (-194). Justerat för valutakursförändringar ökade kostnader i lokal valuta med 10%, vilket bland annat förklaras av kostnader i samband med flytt av huvudkontoret.

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar och uppgick till 14 mkr (-16). Kreditförlustnivån uppgick till -0,05% (0,05).

Handelsbanken Norge

Handelsbanken Norge består av kontorsrörelsen i Norge som är organiserad i en regionbank samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Norge. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 50 kontor i hela Norge. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	933	856	9%	788	18%	3 355	3 248	3%
Provisionsnetto	107	99	8%	89	20%	381	395	-4%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	21	25	-16%	22	-5%	114	94	21%
Övriga intäkter	5	4	25%	14	-64%	81	31	161%
Summa intäkter	1 066	984	8%	913	17%	3 931	3 768	4%
Personalkostnader	-180	-175	3%	-169	7%	-676	-713	-5%
Övriga kostnader	-62	-46	35%	-52	19%	-206	-207	0%
Internt köpta och sålda tjänster	-107	-96	11%	-93	15%	-379	-370	2%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-6	-3	100%	-3	100%	-8	-13	-38%
Summa kostnader	-355	-320	11%	-317	12%	-1 269	-1 303	-3%
Resultat före kreditförluster	711	664	7%	596	19%	2 662	2 465	8%
Kreditförluster, netto	-107	-73	47%	-30	257%	-347	-222	56%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0%	0	0%	0	6	
Rörelseresultat	604	591	2%	566	7%	2 315	2 249	3%
Resultatutdelning	30	22	36%	20	50%	91	57	60%
Rörelseresultat efter resultatutdelning	634	613	3%	586	8%	2 406	2 306	4%
Interna intäkter	-592	-629	6%	-643	8%	-2 463	-2 805	12%
K/I-tal, %	32,4	31,8		34,0		31,6	34,1	
Kreditförlustnivå, %	0,20	0,14		0,06		0,17	0,11	
Allokerat kapital	15 883	14 441	10%	12 966	22%	15 883	12 966	22%
Räntabilitet på allokerat kapital, %	12,4	13,2		14,1		13,3	13,6	
Medelantal anställda	667	681	-2%	666	0%	668	676	-1%
Antal kontor	50	50	0%	50	0%	50	50	0%

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Medelvolymer, md nkr								
Utlåning till allmänheten								
Hushåll	87,6	86,4	1%	83,4	5%	85,9	81,3	6%
Företag	146,1	144,3	1%	127,1	15%	143,1	120,5	19%
Totalt	233,7	230,7	1%	210,5	11%	229,0	201,8	13%
Inlåning från allmänheten								
Hushåll	19,7	20,0	-2%	17,8	11%	19,3	17,3	12%
Företag	54,2	45,8	18%	47,4	14%	46,3	51,1	-9%
Totalt	73,9	65,8	12%	65,2	13%	65,6	68,4	-4%

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 3% till 2 315 mkr (2 249), men påverkades negativt av försvagningen av den norska kronan jämfört med föregående år. I lokal valuta förbättrades rörelseresultatet med 6%.

Räntabiliteten uppgick till 13,3% (13,6).

Intäkterna var i stort oförändrade, men steg med 7% justerat för valutakurseffekter. Räntenettet ökade med 3% till 3 355 mkr (3 248). Utlåningsmarginalerna minskade med 236 mkr samtidigt som ökade utlåningsvolymerna bidrog positivt till räntenettet med 261 mkr. Nedgången i utlåningsmarginalerna motverkades delvis av att inlåningsmarginalerna steg med 125 mkr. Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden och insättargarantin belastade räntenettet med -98 mkr (-101).

Provisionsnettot minskade med 4% till 381 mkr (395). Justerat för valutakursförändringar minskade provisionsnettot med 1%, främst till följd av högre provisionskostnader.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner steg med 21% till 114 mkr (94), och inkluderar reavinst under andra kvartalet från försäljning av aktier i Visa Europe.

Övriga intäkter ökade till 81 mkr (31). Ökningen förklaras av erhållen utdelning under andra kvartalet från Visa Norge FLI, hänförligt till Visa Inc:s förvärv av Visa Europe.

Kostnaderna minskade med 3% till -1 269 mkr (-1 303). Valutakurseffekter minskade kostnaderna med 32 mkr. Personalkostnaderna, uttryckt i lokal valuta, minskade med 3% och medelantal anställda sjönk till 668 medarbetare (676).

Kreditförlusterna ökade till -347 mkr (-222) och kreditförlustnivån uppgick till 0,17% (0,11).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken nöjdare kunder än genomsnittet för bankerna i Norge. Privatkunderna gav Handelsbanken indexvärdet 74,2, att jämföras med branschsnittet på 69,3. Företagskunderna gav banken indexvärdet 69,9, att jämföras med branschsnittet på 67,4.

Affärsvolymerna fortsatte att öka under fjärde kvartalet. Under året växte medelvolymen inlåning från hushåll med 12% jämfört med föregående år, medan utlåningen till hushåll ökade med 6%. Medelvolymen utlåning till företag ökade med 19%, medan inlåningen från företag var 9% lägre än under motsvarande period föregående år.

Totalt ökade medelvolymen utlåning med 13% till 229,0 md nkr (201,8), medan den totala inlåningen minskade med 4% till följd av minskad inlåning från företag.

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet ökade med 2% till 604 mkr (591).

Räntenettet ökade med 9%, eller 77 mkr, till 933 mkr (856). Valutakurseffekter påverkade positivt med 44 mkr. Uttryckt i lokal valuta ökade räntenettet med 4%. Lägre utlåningsmarginaler minskade räntenettet med -11 mkr, medan högre inlåningsvolymerna påverkade positivt med 10 mkr.

Provisionsnettot ökade med 8% till 107 mkr (99), bland annat till följd av högre courtage och fondprovisioner.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 21 mkr (25).

Kostnaderna ökade med 11% till -355 mkr (-320), bland annat till följd av valutakursförändringar och i lokal valuta var kostnadsökningen 5%. Personalkostnaderna, uttryckt i lokal valuta, minskade med 2%, som en följd av att visstidsanställda ökade medelantalet anställda under jämförelsekvartalet.

Kreditförlusterna ökade till -107 mkr (-73) och kreditförlustnivån uppgick till 0,20% (0,14).

Handelsbanken Nederländerna

Handelsbanken Nederländerna består av kontorsrörelsen i Nederländerna som är organiserad i en regionbank samt kapitalförvaltningsverksamheten i Optimix Vermogensbeheer. Regionbanken tillhandahåller banktjänster på 25 kontor i hela Nederländerna.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	126	117	8%	88	43%	438	328	34%
Provisionsnetto	49	15	227%	5		75	23	226%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	2	2	0%	1	100%	5	5	0%
Andelar i intresseföretags resultat	2	0		-		2	-	
Övriga intäkter	1	0		-		1	-	
Summa intäkter	180	134	34%	94	91%	521	356	46%
Personalkostnader	-65	-56	16%	-43	51%	-210	-158	33%
Övriga kostnader	-16	-20	-20%	-11	45%	-60	-37	62%
Internt köpta och sålda tjänster	-24	-14	71%	-22	9%	-77	-84	-8%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-2	-2	0%	-1	100%	-7	-3	133%
Summa kostnader	-107	-92	16%	-77	39%	-354	-282	26%
Resultat före kreditförluster	73	42	74%	17	329%	167	74	126%
Kreditförluster, netto	0	-1		0		0	-2	
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-	-		-		-	-	
Rörelseresultat	73	41	78%	17	329%	167	72	132%
Resultatutdelning	1	0		0		3	0	
Rörelseresultat efter resultatutdelning	74	41	80%	17	335%	170	72	136%
Interna intäkter	-47	-55	15%	-50	6%	-210	-175	-20%
K/I-tal, %	59,1	68,7		81,9		67,6	79,2	
Kreditförlustnivå, %	0,00	0,02		0,00		0,00	0,01	
Allokerat kapital	1 251	1 131	11%	851	47%	1 251	851	47%
Räntabilitet på allokerat kapital, %	18,6	11,2		6,4		12,5	6,4	
Medelantal anställda	245	198	24%	175	40%	206	159	30%
Antal kontor	25	25	0%	23	9%	25	23	9%

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Medelvolymer, m euro								
Utlåning till allmänheten								
Hushåll	1 629	1 502	8%	1 141	43%	1 434	1 022	40%
Företag	1 667	1 741	-4%	1 233	35%	1 519	1 149	32%
Totalt	3 296	3 243	2%	2 374	39%	2 953	2 171	36%
Inlåning från allmänheten								
Hushåll	73	65	12%	47	55%	62	47	32%
Företag	455	378	20%	600	-24%	420	703	-40%
Totalt	528	443	19%	647	-18%	482	750	-36%

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet förbättrades med 132% till 167 mkr (72), framförallt som ett resultat av fortsatt växande affärsvolym. Intäkterna steg med 46% samtidigt som kostnaderna ökade med 26%. Räntabiliteten uppgick till 12,5% (6,4).

Räntenettot steg med 34% till 438 mkr (328). Ökade utlåningsvolym bidrog med 115 mkr, medan lägre utlåningsmarginaler minskade räntenettot med -15 mkr. Högre inlåningsmarginaler förbättrade räntenettot med 5 mkr.

Provisionsnettot ökade till 75 mkr (23) och förklaras till stor del av förvärvet av kapitalförvaltaren Optimix som sedan den 1 september 2016 är en del av Handelsbanken i Nederländerna och bidrog med 53 mkr.

Kostnaderna steg med 26% till -354 mkr (-282) till följd av den fortsatta expansionen. K/I-talet förbättrades till 67,6% (79,2) och medelantalet anställda ökade med 30% till 206 (159).

Återvinningar av tidigare reserverade kreditförluster uppgick netto till 0 mkr (-2) och kreditförlustnivån var 0,00% (0,01).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Nederländerna – på såväl privat- som företagssidan. Privatkunderna gav banken indexvärdet 74,1, att jämföras med branschsnittet på 65,5. Företagskunderna gav Handelsbanken indexvärdet 71,9, att jämföras med branschsnittet på 57,1.

Medelvolymen utlåning till hushåll ökade med 40% till 1 434 m euro (1 022), medan inlåningen från hushåll steg med 32% till 62 m euro (47). Utlåningen till företag steg med 32% till 1 519 m euro (1 149). Som en följd av neddragna affärsvolym mot ett fåtal stora företag minskade medelvolymen inlåning från företag med 40% till 420 m euro (703). Affärsvolymerna från små och medelstora företag fortsatte att växa.

Under året öppnade banken två nya kontor och därmed hade Handelsbanken 25 kontor i Nederländerna vid utgången av året.

Handelsbanken slöt i april ett avtal om att förvärva den nederländska kapitalförvaltaren Optimix. Bolaget är framförallt aktivt inom diskretionär kapitalförvaltning och har ett förvaltad kapital på 2 md euro, inklusive egna fonder. Affären slutfördes den 1 september 2016.

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet ökade med 78% till 73 mkr (41).

Intäkterna ökade med 34% till 180 mkr (134).

Räntenettot steg med 8%, främst till följd av ökade affärsvolym.

Provisionsnettot ökade med 34 mkr till 49 mkr (15) som ett resultat av att kapitalförvaltaren Optimix ingår i resultaträkningen från och med den 1 september. Så kallade performance fees i Optimix, avseende helåret 2016, utföll vid utgången av året och uppgick till 15 mkr.

Kostnaderna ökade med 16% till -107 mkr (-92), och förklaras bland annat av Optimix. Personalkostnaderna steg med 16% och medelantalet anställda ökade till 245 medarbetare (198).

Kreditförlusterna uppgick till 0 mkr (-1) och kreditförlustnivån var därmed 0,00% (0,02).

Handelsbanken Capital Markets

Handelsbanken Capital Markets omfattar Markets & Asset Management, Pension & Life, Handelsbanken International samt Business Support och har medarbetare i 21 länder.

Markets & Asset Management erbjuder ett komplett utbud av produkter och tjänster kopplade till riskhantering, värdepapper, derivat, fonder, analys, debt capital markets och corporate finance samt samordnar bankens erbjudande inom sparområdet.

Pension & Life omfattar dotterbolaget Handelsbanken Liv och erbjuder pensionslösningar och andra trygghetslösningar för privat- och företagskunder.

Handelsbanken International omfattar bankens kontor och representantkontor i 16 länder utanför bankens hemmamarknader samt enheterna Financial Institutions (globala banksamarbeten) och Transaction Banking (cash management, trade finance och exportfinansiering).

En stor del av intäkterna från Handelsbanken Capital Markets produkter, bland annat kapitalförvaltningsprovisioner och intäkter från valutaväxlingar, bokförs direkt i kontorsrörelsen på kundansvarigt kontor och ingår således inte i resultaträkningen nedan.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	151	135	12%	187	-19%	557	641	-13%
Provisionsnetto	815	753	8%	758	8%	3 081	2 972	4%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	162	244	-34%	214	-24%	984	1 226	-20%
Riskresultat försäkring	6	25	-76%	36	-83%	142	157	-10%
Övriga intäkter	2	3	-33%	4	-50%	8	10	-20%
Summa intäkter	1 136	1 160	-2%	1 199	-5%	4 772	5 006	-5%
Personalkostnader	-581	-580	0%	-590	-2%	-2 368	-2 447	-3%
Övriga kostnader	-239	-203	18%	-228	5%	-871	-857	2%
Internt köpta och sålda tjänster	-17	-17	0%	-46	-63%	-56	-86	-35%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-19	-18	6%	-24	-21%	-76	-79	-4%
Summa kostnader	-856	-818	5%	-888	-4%	-3 371	-3 469	-3%
Resultat före kreditförluster	280	342	-18%	311	-10%	1 401	1 537	-9%
Kreditförluster, netto	-8	-44		5		-49	-4	
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0		0		0	0	
Rörelseresultat	272	298	-9%	316	-14%	1 352	1 533	-12%
Resultatutdelning	-400	-361	11%	-317	26%	-1 342	-1 209	11%
Rörelseresultat efter resultatutdelning	-128	-63	-103%	-1		10	324	-97%
Interna intäkter	-825	-745	-11%	-545	-51%	-2 851	-2 347	-21%
K/I-tal, %	116,3	102,4		100,7		98,3	91,4	
Kreditförlustnivå, %	0,07	0,37		-0,04		0,10	0,01	
Allokerat kapital	5 033	4 807	5%	5 671	-11%	5 033	5 671	-11%
Räntabilitet på allokerat kapital, %	-8,0	-4,1		-0,1		0,2	4,5	
Medelantal anställda	1 636	1 674	-2%	1 737	-6%	1 678	1 766	-5%

För ytterligare finansiell information om de olika affärsområdena inom Handelsbanken Capital Markets hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 12% till 1 352 mkr (1 533). De totala intäkterna minskade med 5% till 4 772 mkr (5 006), till följd av att nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 984 mkr (1 226). Provisionsnettot ökade med 4% till 3 081 mkr (2 972). Fondprovisionerna ökade medan de aktierelaterade courtageintäkterna var lägre jämfört med föregående år.

De totala kostnaderna sjönk med 3% till -3 371 mkr (-3 469). Minskningen förklaras främst av att personalkostnaderna sjönk med 3% till -2 368 mkr (-2 447) till följd av att medelantalet anställda minskade med 5% till 1 678 (1 766).

Kreditförlusterna uppgick till -49 mkr (-4), vilket motsvarade en kreditförlustnivå på 0,10% (0,01).

Affärsutveckling

Kapitalförvaltningsverksamheten fortsatte att utvecklas positivt och nettosparandet i Handelsbankens fonder i Sverige uppgick under året till 11,9 mdkr, motsvarande en marknadsandel på 22,3%. Nettosparandet i övriga Norden utvecklades starkt och uppgick till 2,6 mdkr. Totalt uppgick nettosparandet i koncernens fonder till 14,7 mdkr. Xact Kapitalförvaltning var fortsatt största aktör avseende nordiska börshandlade fonder.

Den totala fondvolymen, inklusive börshandlade fonder, ökade från föregående år med 10,6% till 425 mdkr (384). Det totala förvaltade kapitalet i koncernen ökade under samma period med 10,4% till 542 mdkr (491).

Fondanalysföretaget Morningstar rankade Handelsbankens aktiefonder högst av de nordiska bankerna när de utvärderade de 30 största fondförvaltarna på den svenska marknaden. Fondhandelsplatsen Fondmarknaden.se har utsett Handelsbanken Nordiska Småbolag både till Årets Fond 2016 och Årets Nordiska Fond 2016.

Affärsområdet Pension & Trygghet utvecklades positivt och ökade sina marknadsandelar. Det förvaltade kapitalet i Handelsbanken Liv ökade till 123 mdkr (111).

Corporate Finance-affären utvecklades bra och banken var under året största aktör avseende köp och försäljning (M&A) av svenska bolag. Banken var även största aktör avseende nyemissioner i Sverige.

Även bankens affärsvolymerna på marknaden för kapitalmarknadsfinansiering utvecklades väl. Framförallt ökade efterfrågan på gröna obligationer där banken bland annat agerat rådgivare när världens första gröna MTN-program lanserades samt den första hållbara obligationen i Norden, som utöver miljöriktiga investeringar även inkluderar sociala ändamål. Fyra rådgivningsmandat för nya gröna emittenter genomfördes och sammanlagt arrangerades gröna obligationer till ett värde av 4,9 mdkr under året. Totalt har banken under året arrangerat 117 obligationsemissioner till ett värde av 13,2 md euro.

Medelvolymerna utlåning i Handelsbanken International, det vill säga verksamhet utanför bankens hemmamarknader, ökade med 4% jämfört med motsvarande period föregående år till 35,7 mdkr (34,2). Inlåningen minskade under samma period med 17% till 47,0 mdkr (56,4).

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet minskade med 9% till 272 mkr (298) till följd av lägre intäkter och högre kostnader, medan kreditförlusterna var lägre. De totala intäkterna minskade med 2% till 1 136 mkr (1 160) till följd av lägre nettoresultat av finansiella transaktioner.

De totala kostnaderna ökade med 5% till -856 mkr (-818), till stor del till följd av säsongsmässiga effekter. Personalkostnaderna var i stort oförändrade och medelantalet anställda minskade till 1 636 medarbetare (1 674).

Kreditförlusterna uppgick till -8 mkr (-44), motsvarande en kreditförlustnivå på 0,07% (0,37).

Övriga enheter som inte redovisas i segmenten

Nedan redovisas intäkter och kostnader hänförliga till finansförvaltning och centrala stabsavdelningar samt avsättningar till vinstandelsstiftelsen Oktogonen. Dessutom redovisas realisationsresultat, utdelningar samt andra intäkter och kostnader som inte kan hänföras till något segment.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	211	190	11%	177	19%	756	636	19%
Provisionsnetto	16	23	-30%	23	-30%	69	36	92%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-201	613		1 133		857	569	51%
Andelar i intresseföretags resultat	-2	10		-11	82%	23	17	35%
Övriga intäkter	59	12	392%	21	181%	266	345	-23%
Summa intäkter	83	848	-90%	1 343	-94%	1 971	1 603	23%
Personalkostnader	-323	-1 084	-70%	-933	-65%	-2 335	-2 651	-12%
Övriga kostnader	-637	-515	24%	-600	6%	-2 244	-2 171	3%
Internt köpta och sålda tjänster	1 119	1 024	9%	1 062	5%	4 228	4 116	3%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-45	-74	-39%	-42	7%	-248	-248	0%
Summa kostnader	114	-649		-513		-599	-954	-37%
Resultat före kreditförluster	197	199	-1%	830	-76%	1 372	649	111%
Kreditförluster, netto								
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	18	0		1		23	7	
Rörelseresultat	215	199	8%	831	-74%	1 395	656	113%
Resultatutdelning	-	-		1		-	1	
Rörelseresultat efter resultatutdelning	215	199	8%	832	-74%	1 395	657	112%
Interna intäkter	1 705	1 850	-8%	1 686	1%	7 199	7 424	-3%
Medelantal anställda	1 879	1 840	2%	1 816	3%	1 840	1 829	1%

JANUARI – DECEMBER 2016 JÄMFÖRT MED JANUARI – DECEMBER 2015

Rörelseresultatet steg till 1 395 mkr (656). Ökningen förklaras framförallt av realisationsvinster från försäljning av aktier, vilka uppgick till 1 593 mkr (1 222) samt av att ingen avsättning gjorts till vinstandelsstiftelsen Oktogonen (-858). Resultatet är belastat med -598 mkr i reservering för framförallt förtida pensioneringar. Medelantalet anställda uppgick till 1 840 medarbetare (1 829).

KVARTAL 4 2016 JÄMFÖRT MED KVARTAL 3 2016

Rörelseresultatet ökade till 215 mkr (199). Ingen avsättning gjordes till vinstandelsstiftelsen Oktogonen (-). Medelantalet anställda uppgick till 1 879 medarbetare (1 840).

NYCKELTAL – KONCERNEN

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	Kv 4 2015	Helår 2016	Helår 2015
Räntabilitet på eget kapital, total verksamhet	10,6%	14,7%	14,8%	13,1%	13,5%
Räntabilitet på eget kapital, kvarvarande verksamhet	10,6%	14,7%	14,7%	13,1%	13,4%
K/I-tal kvarvarande verksamhet	45,6%	41,2%	45,0%	45,2%	45,3%
K/I-tal kvarvarande verksamhet, inkl kreditförluster	53,8%	45,7%	49,3%	49,5%	49,3%
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	1,77	2,36	2,36	8,43	8,57
- efter utspädning	1,76	2,32	2,30	8,31	8,39
Ordinarie utdelning, kr				5,00	4,50
Total utdelning, kr				5,00	6,00
Justerat eget kapital per aktie, kr	69,28	65,49	65,14	69,28	65,14
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	25,1%	24,0%	21,2%	25,1%	21,2%
Total kapitalrelation, CRD IV	31,4%	30,1%	27,2%	31,4%	27,2%
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt Basel I-golv	148%	144%	137%	148%	137%
Medelantal anställda, kvarvarande verksamhet	11 615	11 859	11 825	11 759	11 819
Antal kontor och mötesplatser i Sverige	435	463	474	435	474
Antal kontor och mötesplatser utanför Sverige	397	396	387	397	387

Utöver finansiella definitioner enligt IFRS, används alternativa nyckeltal för att beskriva den underliggande verksamhetens utveckling och öka jämförbarheten mellan perioder. För definitioner och beräkning av dessa nyckeltal hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

HANDELSBANKSAKTIE

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	Kv 4 2015	Helår 2016	Helår 2015
Antal konverterade aktier	3 294 729	5 009 634	3 614	37 105 318	18 925
Antal återköpta aktier	-	-	-	-	-
Innehav av egna aktier i handelslager, ultimo	-	-	-	-	-
Antal utestående aktier efter återköp och avdrag för handelslager, ultimo	1 944 151 400	1 940 856 671	1 907 046 082	1 944 151 400	1 907 046 082
Antal utestående aktier efter utspädning, ultimo	1 974 290 244	1 974 528 804	1 972 745 117	1 974 290 244	1 972 745 117
Genomsnittligt antal under perioden konverterade aktier	36 343 029	30 547 119	17 236	20 009 587	12 028
Genomsnittligt innehav av egna aktier (återköpta och innehav i handelslager)	-	-	-	-	-
Genomsnittligt antal utestående aktier	1 943 389 111	1 937 593 201	1 907 044 393	1 927 055 669	1 907 039 185
- efter utspädning	1 974 528 804	1 975 789 501	1 972 887 071	1 972 745 117	1 971 862 552
Börskurs SHB A per ultimo, kr	126,60	117,90	112,90	126,60	112,90
Börskurs SHB B per ultimo, kr	123,40	117,70	116,30	123,40	116,30
Börsvärde per ultimo, mdkr	246	229	215	246	215

Finansiella rapporter i sammandrag – Koncernen

RESULTATRÄKNING – KONCERNEN

mkr		Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Ränteintäkter		10 220	9 943	3%	10 540	-3%	39 950	43 052	-7%
Räntekostnader		-2 921	-2 902	1%	-3 569	-18%	-12 007	-15 312	-22%
Räntenetto	Not 2	7 299	7 041	4%	6 971	5%	27 943	27 740	1%
Provisionsnetto	Not 3	2 447	2 259	8%	2 343	4%	9 156	9 320	-2%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	Not 4	269	1 112	-76%	1 503	-82%	3 066	2 608	18%
Riskresultat försäkring		6	25	-76%	36	-83%	142	157	-10%
Övriga utdelningsintäkter		2	1	100%	2	0%	228	281	-19%
Andelar i intresseföretags resultat		0	10	-100%	-11		25	17	47%
Övriga intäkter		102	25	308%	65	57%	203	213	-5%
Summa intäkter		10 125	10 473	-3%	10 909	-7%	40 763	40 336	1%
Personalkostnader		-2 981	-2 941	1%	-3 353	-11%	-12 542	-12 581	0%
Övriga kostnader	Not 5	-1 518	-1 234	23%	-1 442	5%	-5 401	-5 203	4%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar		-114	-137	-17%	-112	2%	-495	-487	2%
Summa kostnader		-4 613	-4 312	7%	-4 907	-6%	-18 438	-18 271	1%
Resultat före kreditförluster		5 512	6 161	-11%	6 002	-8%	22 325	22 065	1%
Kreditförluster, netto	Not 6	-832	-476	75%	-475	75%	-1 724	-1 597	8%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar		18	6	200%	6	200%	32	7	357%
Rörelseresultat		4 698	5 691	-17%	5 533	-15%	20 633	20 475	1%
Skatter		-1 254	-1 127	11%	-1 076	17%	-4 401	-4 277	3%
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet		3 444	4 564	-25%	4 457	-23%	16 232	16 198	0%
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	Not 7	-	-		44		13	145	-91%
Periodens resultat		3 444	4 564	-25%	4 501	-23%	16 245	16 343	-1%
Varav tillhör									
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		3 444	4 564	-25%	4 501	-23%	16 244	16 342	-1%
Minoritet		0	0		0		1	1	

RESULTAT PER AKTIE – KONCERNEN

	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Periodens resultat, tillhörande aktieägarna i Svenska Handelsbanken AB	3 444	4 564	-25%	4 501	-23%	16 244	16 342	-1%
- varav räntekostnad på konvertibla skuldebrev efter skatt	-25	-27	-7%	-46	-46%	-139	-199	-30%
Genomsnittligt antal utestående aktier, miljoner	1 943,4	1 937,6		1 907,0		1 927,1	1 907,0	
Genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning, miljoner	1 974,5	1 975,8		1 972,9		1 972,7	1 971,9	
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	1,77	2,36	-25%	2,34	-24%	8,42	8,49	-1%
- efter utspädning	1,76	2,32	-24%	2,28	-23%	8,30	8,32	0%
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr	-	-		0,02		0,01	0,08	-88%
- efter utspädning	-	-		0,02		0,01	0,07	-86%
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	1,77	2,36	-25%	2,36	-25%	8,43	8,57	-2%
- efter utspädning	1,76	2,32	-24%	2,30	-23%	8,31	8,39	-1%

Resultat per aktie efter utspädning beräknas genom att ta hänsyn till effekterna av en konvertering av utestående konvertibla skuldebrev. Det innebär att genomsnittligt antal aktier justeras med potentiella aktier och att periodens resultat justeras med periodens räntekostnad på utestående konvertibla skuldebrev efter skatt.

TOTALRESULTAT – KONCERNEN

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Periodens resultat	3 444	4 564	-25%	4 501	-23%	16 245	16 343	-1%
Övrigt totalresultat								
Poster som inte omklassificeras till periodens resultat								
Förmånsbestämda pensionsplaner	4 998	91		495		3 993	-3 152	
Skatt på poster som inte omklassificeras till periodens resultat	-1 096	-20		-107		-876	688	
Summa poster som inte omklassificeras till periodens resultat	3 902	71		388		3 117	-2 464	
Poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat								
Kassaflödessäkringar	-6 875	-1 238	-455%	-1 691	-307%	-3 145	-501	
Instrument tillgängliga för försäljning	-23	-565	96%	-947	98%	-1 160	682	
Periodens omräkningsdifferens	168	970	-83%	-2 034		1 183	-1 713	
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	<i>255</i>	<i>-179</i>		<i>-669</i>		<i>-142</i>	<i>-394</i>	<i>64%</i>
Skatt på poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat	1 457	364	300%	616	137%	833	215	287%
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	<i>1 512</i>	<i>273</i>	<i>454%</i>	<i>372</i>	<i>306%</i>	<i>692</i>	<i>110</i>	
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	<i>1</i>	<i>52</i>	<i>-98%</i>	<i>97</i>	<i>-99%</i>	<i>110</i>	<i>18</i>	
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	<i>-56</i>	<i>39</i>		<i>147</i>		<i>31</i>	<i>87</i>	<i>-64%</i>
Summa poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat	-5 273	-469		-4 056	-30%	-2 289	-1 317	-74%
Summa övrigt totalresultat	-1 371	-398	-244%	-3 668	63%	828	-3 781	
Periodens totalresultat	2 073	4 166	-50%	833	149%	17 073	12 562	36%
Periodens totalresultat hänförligt till								
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB	2 073	4 166	-50%	834	149%	17 072	12 562	36%
Minoritet	0	0	0%	-1		1	0	

Kavvecklad verksamhet påverkar endast raderna Periodens omräkningsdifferens och Förmånsbestämda pensionsplaner i Övrigt totalresultat.

Under januari till december 2016 uppgick övrigt totalresultat till 828 mkr (-3 781) efter skatt. Resultaten av samtliga poster inom övrigt totalresultat kan för enskilda perioder vara volatila till följd av förändringar i diskonteringsränta, valutakurser och inflation.

Pensionsskulden för de förmånsbestämda pensionsplanerna har minskat, vilket påverkar övrigt totalresultat positivt med 3 117 mkr efter skatt jämfört med jämförelseperioden då effekten var negativ med 2 464 mkr efter skatt. Orsaken till årets förändring är en ökning av diskonteringsräntan till 2,40%, jämfört med 2,25% avseende det svenska pensionsåtagandet samt att värdet på de förvaltnings-tillgångar som avser det svenska pensionsåtagandet har ökat med 17 % sedan årsskiftet 2015.

Merparten av koncernens långfristiga upplåning är säkrad med derivat där samtliga kassaflöden är matchade fram till förfall. I kassaflödessäkringarna hanteras risken för variationer i kassaflöden hänförliga till förändringar i rörlig ränta och valuta på ut- och upplåning. Underliggande upplåning och den tillgång som finansieras värderas till upplupet anskaffningsvärde medan derivaten som säkrar dessa poster marknadsvärderas. Resultateffekten av

marknadsvärderingen redovisas under posten kassaflödessäkringar. Över tid går dessa värden till noll vid förfall för varje enskild säkring, men innebär volatilitet i övrigt totalresultat under löptiden. Värdeförändringar på säkringsderivat i kassaflödessäkringar har påverkat övrigt totalresultat med -2 453 mkr (-391) efter skatt. Värdeförändringarna härrör i viss mån från valutakursförändringar, men framförallt av sjunkande diskonteringsräntor i utländsk valuta. Under perioden har 5 mkr (32) omklassificerats till resultatet till följd av ineffektivitet.

Orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar som klassificerats som tillgängliga för försäljning har påverkat övrigt totalresultat med -1 050 mkr (700) efter skatt under året. Det negativa resultatet förklaras främst av att vinster från försäljning av aktier på 1 689 mkr har realiserats i resultaträkningen.

Orealiserade valutakurseffekter för omräkning av utländska filialer och dotterbolag till koncernens rapporteringsvaluta, samt effekten av säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet har påverkat övrigt totalresultat under året med 1 214 mkr (-1 626) efter skatt.

UTVECKLING PER KVARTAL – KONCERNEN

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	Kv 2 2016	Kv 1 2016	Kv 4 2015
Ränteintäkter	10 220	9 943	9 451	10 336	10 540
Räntekostnader	-2 921	-2 902	-2 643	-3 541	-3 569
Räntenetto	7 299	7 041	6 808	6 795	6 971
Provisionsnetto	2 447	2 259	2 280	2 170	2 343
Nettoresultat av finansiella transaktioner	269	1 112	523	1 162	1 503
Riskresultat försäkring	6	25	35	76	36
Övriga utdelningsintäkter	2	1	222	3	2
Andelar i intresseföretags resultat	0	10	13	2	-11
Övriga intäkter	102	25	41	35	65
Summa intäkter	10 125	10 473	9 922	10 243	10 909
Personalkostnader	-2 981	-2 941	-2 952	-3 668	-3 353
Övriga kostnader	-1 518	-1 234	-1 346	-1 303	-1 442
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-114	-137	-119	-125	-112
Summa kostnader	-4 613	-4 312	-4 417	-5 096	-4 907
Resultat före kreditförluster	5 512	6 161	5 505	5 147	6 002
Kreditförluster, netto	-832	-476	-229	-187	-475
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	18	6	1	7	6
Rörelseresultat	4 698	5 691	5 277	4 967	5 533
Skatter	-1 254	-1 127	-1 091	-929	-1 076
Periodens resultat från kvarvarande verksamhet	3 444	4 564	4 186	4 038	4 457
Periodens resultat hänförligt till avvecklad verksamhet, efter skatt	-	-	8	5	44
Periodens resultat	3 444	4 564	4 194	4 043	4 501
Resultat per aktie, kvarvarande verksamhet, kr	1,77	2,36	2,18	2,12	2,34
- efter utspädning	1,76	2,32	2,14	2,07	2,28
Resultat per aktie, avvecklad verksamhet, kr	-	-	0,01	0,00	0,02
- efter utspädning	-	-	0,01	0,00	0,02
Resultat per aktie, total verksamhet, kr	1,77	2,36	2,19	2,12	2,36
- efter utspädning	1,76	2,32	2,15	2,07	2,30

BALANSRÄKNING – KONCERNEN

mkr		31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Tillgångar						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		199 362	353 680	501 744	463 957	202 630
Övrig utlåning till centralbanker	Not 8	25 527	103 113	81 267	43 790	34 118
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.		97 205	119 532	117 753	95 474	74 777
Utlåning till övriga kreditinstitut	Not 8	31 347	41 410	48 479	47 442	49 656
Utlåning till allmänheten	Not 8	1 963 622	1 965 649	1 937 155	1 902 479	1 866 467
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring		35	51	45	36	27
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		63 909	53 855	46 223	53 856	44 513
Aktier och andelar		20 412	35 964	52 541	39 318	30 387
Andelar i intresseföretag		255	259	257	248	245
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		118 646	115 532	107 004	104 316	105 146
Derivatinstrument	Not 9,10	82 633	78 688	92 381	73 885	85 347
Återförsäkringstillgångar		9	10	10	10	10
Immateriella tillgångar	Not 11	9 393	9 293	8 450	8 304	8 254
Fastigheter och inventarier		2 387	2 323	2 264	2 262	2 348
Aktuella skattefordringar		38	2 409	1 575	588	143
Uppskjutna skattefordringar		962	1 978	1 979	1 262	1 489
Pensionstillgångar, netto		-	-	-	-	-
Tillgångar som innehas för försäljning		1	2	-	1 671	1 442
Övriga tillgångar		5 615	19 496	25 810	12 106	8 887
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		6 222	5 691	5 708	5 839	6 247
Summa tillgångar		2 627 580	2 908 935	3 030 645	2 856 843	2 522 133
Skulder och eget kapital						
Skulder till kreditinstitut	Not 12	178 781	205 274	207 312	192 902	163 770
In- och upplåning från allmänheten	Not 12	829 336	1 009 427	1 134 500	1 042 076	753 855
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		118 745	115 600	107 054	104 392	105 225
Emitterade värdepapper	Not 13	1 261 765	1 315 684	1 320 083	1 258 169	1 245 367
Derivatinstrument	Not 9,10	31 738	33 296	37 283	44 302	40 592
Korta positioner		1 572	11 441	8 581	10 181	2 416
Försäkringsskulder		574	583	591	603	607
Aktuella skatteskulder		514	1 657	1 008	460	996
Uppskjutna skatteskulder		7 875	9 788	10 006	9 578	8 844
Avsättningar		731	734	773	796	113
Pensionsskulder, netto		2 161	6 547	6 544	3 824	5 314
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning		-	-	-	843	759
Övriga skulder		9 427	16 452	18 817	12 527	14 206
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		14 580	15 359	15 608	19 427	17 585
Efterställda skulder		33 400	33 008	32 903	33 986	34 216
Summa skulder		2 491 199	2 774 850	2 901 063	2 734 066	2 393 865
Minoritetsintresse		6	6	5	5	4
Aktiekapital		3 013	3 008	3 001	2 956	2 956
Överkursfond		5 628	5 410	5 081	3 204	3 204
Reserver		9 268	10 639	11 037	10 348	8 440
Balanserad vinst		102 222	102 222	102 222	102 222	97 322
Periodens resultat tillhörande aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		16 244	12 800	8 236	4 042	16 342
Summa eget kapital		136 381	134 085	129 582	122 777	128 268
Summa skulder och eget kapital		2 627 580	2 908 935	3 030 645	2 856 843	2 522 133

FÖRÄNDRING EGET KAPITAL – KONCERNEN

Januari – december 2016 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital	2 956	3 204	-1 461	4 940	2 024	2 937	113 664	4	128 268
Periodens resultat							16 244	1	16 245
Övrigt totalresultat			3 117	-2 453	-1 050	1 214		0	828
Periodens totalresultat			3 117	-2 453	-1 050	1 214	16 244	1	17 073
Utdelning							-11 442		-11 442
Effekter av konvertibla förlagslån	57	2 424					-		2 481
Förändring av minoritetsintressen							0	1	1
Utgående eget kapital	3 013	5 628	1 656	2 487	974	4 151	118 466	6	136 381

Januari – december 2015 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital	2 956	3 203	1 003	5 331	1 324	4 562	108 445	3	126 827
Periodens resultat							16 342	1	16 343
Övrigt totalresultat			-2 464	-391	700	-1 625		-1	-3 781
Periodens totalresultat			-2 464	-391	700	-1 625	16 342	0	12 562
Utdelning							-11 124		-11 124
Effekter av konvertibla förlagslån	0	1					1		2
Förändring av minoritetsintressen							0	1	1
Utgående eget kapital	2 956	3 204	-1 461	4 940	2 024	2 937	113 664	4	128 268

Under perioden januari-december 2016 hade konvertibler till ett nominellt värde av 2 513 mkr (1) avseende 2008- och 2011-års konvertibla förlagslån konverterats till 37 105 318 A-aktier (18 925). Vid periodens slut uppgick antalet egna aktier i handelslagret till 0 aktier (0).

KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG – KONCERNEN

mkr	Helår 2016	Helår 2015
Rörelseresultat, total verksamhet	20 674	20 656
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet	89	4 200
Betalda inkomstskatter	-5 544	-4 878
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	-11 167	-292 273
Kassaflöde av löpande verksamhet	4 052	-272 295
Förvärv / avyttring av dotterföretag	-408	-
Förändring aktier	5 462	3 675
Förändring räntebärande värdepapper	1 003	11
Förändring materiella anläggningstillgångar	385	-510
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-546	-456
Kassaflöde från investeringsverksamhet	5 896	2 720
Amortering av förlagslån	-2 512	-5 690
Emitterade förlagslån	-	10 082
Utbetald utdelning	-11 442	-11 124
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-13 954	-6 732
Likvida medel vid periodens början	202 630	454 532
Periodens kassaflöde	-4 006	-276 307
Kursdifferens i likvida medel	738	24 405
Likvida medel vid periodens slut*	199 362	202 630

* Likvida medel definieras som Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker.

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

Bokslutskommunikén är upprättad i enlighet med IAS 34 Delårsrapportering. Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) och tolkningar av dessa standarder som antagits av EU. Därutöver tillämpas de tillägg som följer av lagen 1995:1559 om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I koncernredovisningen tillämpas även RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Moderbolaget har upprättat bokslutskommunikén i enlighet med ÅRKL och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Moderbolaget tillämpar också RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Den 1 januari 2016 trädde föreskrifter (FFFS 2015:20) om ändring i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:25) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag i kraft. Den största skillnaden är att belopp motsvarande periodens internt utvecklad programvara överförs från fritt eget kapital till bundet eget kapital i posten Fond för internt utvecklad programvara. Detta avser endast moderbolaget.

ESMA har publicerat riktlinjer för upplysningar om alternativa nyckeltal som bör följas i finansiella rapporter som offentliggörs efter den 3 juli 2016. Riktlinjerna innebär att upplysning har utökats vad avser finansiella mått som inte definieras i IFRS. Enligt kraven i riktlinjerna upplyser banken om definitioner och avstämningar av alternativa nyckeltal i Faktaboken som finns tillgänglig på www.handelsbanken.se/ir.

I övrigt är koncernens och moderbolagets bokslutskommuniké upprättad i enlighet med samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som tillämpades i årsredovisningen 2015.

Kommande regelverksförändringar

IFRS 9 Finansiella instrument, som ska ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, har antagits för tillämpning av EU. Standarden ska tillämpas från och med räkenskapsåret 2018. Standarden omfattar tre områden: klassificering och värdering, nedskrivning samt allmän säkringsredovisning. De kommande reglerna om nedskrivning baseras på förväntade kreditförluster och inte på inträffade kreditförluster som enligt nu gällande regler i IAS 39. Vidare kommer reserveringarna baseras på ett sannolikhetsvägt utfall, till skillnad mot gällande IAS 39 där det mest förväntade utfallet ligger till grund för reserveringen. Sammantaget kommer detta vid övergången till IFRS 9 innebära högre reserveringar för kreditförluster vilket medför att det egna kapitalet minskar. Det är ännu oklart hur tillsynsmyndigheter kommer att behandla sambandet mellan det redovisningsmässiga förväntade kreditförlustreserveringarna och förväntade kreditförluster enligt kapitaltäckningen. Banken arbetar med att analysera de finansiella effekterna mer i detalj av den nya standarden.

Vidare har IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder antagits för tillämpning av EU. Standarden ska tillämpas från och med räkenskapsåret 2018. Den nuvarande bedömningen är att den nya standarden inte får någon väsentlig inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning eller stora exponeringar.

Dessutom har IFRS 16 Leases publicerats av IASB. Under förutsättning att IFRS 16 antas av EU, och den tidpunkt för ikraftträdande som IASB föreslagit inte ändras, kommer standarden att tillämpas från räkenskapsåret 2019. Banken arbetar med att analysera de finansiella effekterna av den nya standarden.

Ingen av de övriga förändringarna i redovisningsregelverket som är utfärdade för tillämpning bedöms få någon väsentlig inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning, stora exponeringar eller andra förhållanden enligt tillämpliga rörelse regler.

Not 2 Räntenetto

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Ränteintäkter								
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	228	322	-29%	330	-31%	1 422	1 356	5%
Utlåning till allmänheten	9 962	9 800	2%	9 971	0%	39 333	41 963	-6%
Belåningsbara statskuldförbindelser	-99	101		126		229	651	-65%
Räntebärande värdepapper	191	167	14%	172	11%	783	915	-14%
Derivatinstrument	-331	-661	50%	-253	-31%	-2 629	-2 386	-10%
Övriga ränteintäkter	346	331	5%	345	0%	1 317	1 377	-4%
Summa ränteintäkter	10 297	10 060	2%	10 691	-4%	40 455	43 876	-8%
Varav ränteintäkter i Nettoresultat av finansiella transaktioner	77	117	-34%	151	-49%	505	824	-39%
Ränteintäkter enligt resultaträkningen	10 220	9 943	3%	10 540	-3%	39 950	43 052	-7%
Räntekostnader								
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-293	-250	17%	-226	30%	-1 086	-908	20%
In- och upplåning från allmänheten	-288	-349	-17%	-377	-24%	-1 423	-1 881	-24%
Emitterade värdepapper	-4 361	-4 405	-1%	-4 421	-1%	-17 740	-18 166	-2%
Derivatinstrument	2 651	2 697	-2%	2 027	31%	10 771	8 364	29%
Efterställda skulder	-388	-373	4%	-425	-9%	-1 534	-1 695	-9%
Övriga räntekostnader	-346	-384	-10%	-225	54%	-1 579	-1 574	0%
Summa räntekostnader	-3 025	-3 064	-1%	-3 647	-17%	-12 591	-15 860	-21%
Varav räntekostnader i Nettoresultat av finansiella transaktioner	-104	-162	-36%	-78	33%	-584	-548	7%
Räntekostnader enligt resultaträkningen	-2 921	-2 902	1%	-3 569	-18%	-12 007	-15 312	-22%
Räntenetto	7 299	7 041	4%	6 971	5%	27 943	27 740	1%

Not 3 Provisionsnetto

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Courtage och övriga värdepappersprovisioner	256	198	29%	266	-4%	916	1 071	-14%
Fonder	835	776	8%	743	12%	3 023	2 987	1%
Depå och övrig kapitalförvaltning	183	145	26%	150	22%	623	600	4%
Rådgivning	59	56	5%	89	-34%	317	326	-3%
Försäkringar	163	162	1%	155	5%	634	639	-1%
Betalningar	857	815	5%	852	1%	3 185	3 364	-5%
Ut- och inlåning	309	293	5%	296	4%	1 172	1 096	7%
Garantier	107	108	-1%	108	-1%	422	421	0%
Övrigt	126	116	9%	122	3%	488	471	4%
Summa provisionsintäkter	2 895	2 669	8%	2 781	4%	10 780	10 975	-2%
Värdepapper	-74	-50	48%	-59	25%	-260	-244	7%
Betalningar	-355	-341	4%	-359	-1%	-1 289	-1 337	-4%
Övrigt	-19	-19	0%	-20	-5%	-75	-74	1%
Summa provisionskostnader	-448	-410	9%	-438	2%	-1 624	-1 655	-2%
Provisionsnetto	2 447	2 259	8%	2 343	4%	9 156	9 320	-2%

Not 4 Nettoresultat av finansiella transaktioner

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Handel, derivat, valutakurseffekt m.m.	940	249	278%	719	31%	832	1 965	-58%
Övriga finansiella instrument till verkligt värde över resultaträkningen	-641	77		-416	-54%	466	-497	
<i>varav räntebärande värdepapper</i>	-627	89		-346	-81%	502	-401	
<i>varav lån</i>	-14	-12	-17%	-70	80%	-36	-96	63%
Finansiella instrument till upplupet anskaffningsvärde	29	61	-52%	-38		182	53	243%
<i>varav lån</i>	114	119	-4%	94	21%	446	482	-7%
<i>varav skulder</i>	-85	-58	-47%	-132	36%	-264	-429	38%
Finansiella instrument tillgängliga för försäljning	4	769	-99%	1 192	-100%	1 689	1 203	40%
Säkringsredovisning	-14	-25	44%	93		-3	-21	86%
<i>varav nettoresultat säkringar av verkligt värde</i>	1	-21		72	-99%	-8	-53	85%
<i>varav ineffektivitet i kassaflödessäkringar</i>	-15	-4	-275%	21		5	32	-84%
Vinst/förlust på dekomponerade försäkringskontrakt	-49	-19	-158%	-47	-4%	-100	-95	-5%
Summa	269	1 112	-76%	1 503	-82%	3 066	2 608	18%

Not 5 Övriga kostnader

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Fastigheter och lokaler	-319	-304	5%	-320	0%	-1 234	-1 243	-1%
Externa datakostnader	-476	-394	21%	-438	9%	-1 698	-1 623	5%
Kommunikation	-79	-73	8%	-89	-11%	-317	-342	-7%
Resor och marknadsföring	-96	-57	68%	-103	-7%	-306	-335	-9%
Köpta tjänster	-338	-259	31%	-304	11%	-1 159	-1 027	13%
Materialanskaffning	-43	-42	2%	-47	-9%	-173	-182	-5%
Andra kostnader	-167	-105	59%	-141	18%	-514	-451	14%
Övriga kostnader	-1 518	-1 234	23%	-1 442	5%	-5 401	-5 203	4%

Not 6 Kreditförluster och osäkra fordringar

Kreditförluster

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar								
Periodens reservering	-826	-432	91%	-494	67%	-1 899	-1 832	4%
Återfört från tidigare gjorda reserveringar	202	42	381%	102	98%	377	372	1%
Summa	-624	-390	60%	-392	59%	-1 522	-1 460	4%
Gruppvis reservering								
Periodens nettoreservering för individuellt värderade fordringar	-24	-41	-41%	-15	60%	-62	0	
Periodens nettoreservering för homogena lånefordringar	0	-11		-7		-10	-3	233%
Summa	-24	-52	-54%	-22	9%	-72	-3	
Poster utanför balansräkningen								
Förluster på poster utanför balansräkningen	-12	0		0		-16	0	
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen	0	0	0%	0	0%	2	0	
Förändring i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen	-23	-8	188%	-6	283%	-26	-33	-21%
Summa	-35	-8	338%	-6	483%	-40	-33	21%
Bortskrivningar								
Periodens konstaterade kreditförluster	-628	-198	217%	-296	112%	-2 183	-964	126%
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar	427	127	236%	195	119%	1 863	659	183%
Återvinningar	52	45	16%	46	13%	230	204	13%
Summa	-149	-26	473%	-55	171%	-90	-101	-11%
Kreditförluster, netto	-832	-476	75%	-475	75%	-1 724	-1 597	8%

Osäkra fordringar

I osäkra fordringar ingår alla fordringar för vilka samtliga kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer fullföljas. Varje fordran som ger upphov till en specifik reservering ingår i sin helhet i osäkra fordringar, även det belopp som täcks av säkerheter. Det medför att även reserveringsgraden för osäkra fordringar anges utan att hänsyn tas till erhållna säkerheter. Detta nyckeltal kan följaktligen variera betydligt mellan kvartalen trots att reserveringsprinciperna är oförändrade.

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Osäkra fordringar	7 746	7 710	7 427	7 390	8 844
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-4 188	-3 972	-3 671	-3 517	-4 444
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde	-107	-107	-94	-93	-94
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-348	-310	-279	-272	-278
Osäkra fordringar, netto	3 103	3 321	3 383	3 508	4 028
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar	59,9%	56,9%	54,4%	52,5%	54,5%
Andel osäkra fordringar	0,16%	0,17%	0,17%	0,18%	0,21%
Reserveringsgrad, exkl. gruppvisa reserveringar	55,4%	52,9%	50,7%	48,8%	51,3%
Kreditförlustnivå i % av utlåning, ack.	0,09%	0,06%	0,04%	0,04%	0,09%
Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar	4 123	4 928	4 629	4 473	4 657
Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra	1 061	1 381	1 229	1 270	1 218

För definitioner och beräkning av nyckeltal hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Osäkra fordringar och fordringar som är förfallna sedan mer än 60 dagar, sektor- och branschfördelade

31 december 2016	Osäkra fordringar				Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto*	varav förfallna sedan 60 dagar	
mkr					
Privatpersoner	1 405	-745	660	435	721
Bostadsrättsföreningar	41	-20	21	5	-
Fastighetsförvaltning	1 793	-691	1 102	263	240
Tillverkningsindustri	719	-522	197	26	18
Handel	457	-270	187	45	0
Hotell- och restaurangverksamhet	96	-32	64	64	6
Person- och godstransport till sjöss	1 849	-1 244	605	0	-
Övrig transport och kommunikation	52	-36	16	7	5
Byggnadsverksamhet	269	-161	108	46	13
Elektricitet, gas och vatten	68	-39	29	4	9
Jordbruk, jakt och skogsbruk	53	-31	22	11	2
Övrig serviceverksamhet	214	-113	101	94	18
Holding-, investment- och försäkringsbolag, fonder m.m.	601	-316	285	30	6
Övrig företagsutlåning	129	-75	54	14	23
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	7 746	-4 295	3 451	1 044	1 061

* Bokfört värde efter beaktande av specifika reserveringar.

31 december 2015	Osäkra fordringar				Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra
	Brutto	Reserver	Netto*	varav förfallna sedan 60 dagar	
mkr					
Privatpersoner	1 424	-755	669	494	757
Bostadsrättsföreningar	35	-20	15	1	2
Fastighetsförvaltning	1 943	-697	1 246	410	149
Tillverkningsindustri	2 103	-1 542	561	49	21
Handel	394	-267	127	74	4
Hotell- och restaurangverksamhet	116	-30	86	85	168
Person- och godstransport till sjöss	1 734	-543	1 191	0	-
Övrig transport och kommunikation	78	-60	18	16	8
Byggnadsverksamhet	150	-92	58	40	77
Elektricitet, gas och vatten	73	-52	21	5	-
Jordbruk, jakt och skogsbruk	34	-15	19	3	0
Övrig serviceverksamhet	101	-66	35	27	15
Holding-, investment- och försäkringsbolag, fonder m.m.	500	-282	218	74	17
Övrig företagsutlåning	159	-117	42	39	0
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	8 844	-4 538	4 306	1 317	1 218

* Bokfört värde efter beaktande av specifika reserveringar.

Not 7 Avvecklad verksamhet

Bankens ägande i Plastal Industri AB avyttrades under andra kvartalet och någon avvecklad verksamhet förelåg inte vid periodens slut. Avvecklad verksamhet avser resultatet från dotterföretaget Plastal Industri AB, för tiden före avyttring, samt resultat från avyttring av bolaget.

Not 8 Utlåning och kreditexponering

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Utlåning till allmänheten	1 963 622	1 965 649	1 937 155	1 902 479	1 866 467
varav omvända repor	7 493	14 041	11 360	14 279	7 742
Utlåning till övriga kreditinstitut	31 347	41 410	48 479	47 442	49 656
varav omvända repor	4 088	16 984	19 330	20 592	23 394
Övrig utlåning till centralbanker	25 527	103 113	81 267	43 790	34 118
varav omvända repor	-	-	-	462	-

Utlåning till allmänheten, sektor- och branschfördelad

mkr	31 december 2016			31 december 2015		
	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto
Privatpersoner	982 640	-745	981 895	912 517	-755	911 762
<i>varav hypotekslån</i>	800 092	-33	800 059	736 768	-31	736 737
<i>varav övriga lån säkerställda i bostad</i>	120 121	-146	119 975	107 591	-146	107 445
<i>varav övriga lån privatpersoner</i>	62 427	-566	61 861	68 158	-578	67 580
Bostadsrättsföreningar	187 016	-20	186 996	169 595	-20	169 575
<i>varav hypotekslån</i>	156 835	-12	156 823	148 064	-7	148 057
Fastighetsförvaltning	540 194	-691	539 503	511 308	-697	510 611
Tillverkningsindustri	27 633	-522	27 111	33 540	-1 542	31 998
Handel	21 947	-270	21 677	24 236	-267	23 969
Hotell- och restaurangverksamhet	8 516	-32	8 484	8 981	-30	8 951
Person- och godstransport till sjöss	9 375	-1 244	8 131	10 354	-543	9 811
Övrig transport och kommunikation	14 614	-36	14 578	11 195	-60	11 135
Byggnadsverksamhet	18 103	-161	17 942	15 500	-92	15 408
Elektricitet, gas och vatten	25 224	-39	25 185	26 560	-52	26 508
Jordbruk, jakt och skogsbruk	11 727	-31	11 696	11 318	-15	11 303
Övrig serviceverksamhet	19 608	-113	19 495	19 789	-66	19 723
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m.m.	66 730	-316	66 414	71 179	-282	70 897
Stat och kommun	15 891	-	15 891	22 452	-	22 452
Övrig företagsutlåning	19 047	-75	18 972	22 759	-117	22 642
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	1 968 265	-4 295	1 963 970	1 871 283	-4 538	1 866 745
Gruppvis reservering			-348			-278
Summa utlåning till allmänheten			1 963 622			1 866 467

Specifikation av Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning

mkr	31 december 2016			31 december 2015		
	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto	Utlåning brutto	Reserv-eringar	Utlåning netto
Utlåning i Sverige						
Statligt ägda fastighetsbolag	3 228	-	3 228	5 042	-	5 042
Kommunalt ägda fastighetsbolag	9 771	-	9 771	12 242	-	12 242
Bostadsfastighetsbolag	99 598	-26	99 572	91 484	-35	91 449
<i>varav hypotekslån</i>	85 134	-1	85 133	77 367	-4	77 363
Övrig fastighetsförvaltning	127 578	-130	127 448	136 333	-71	136 262
<i>varav hypotekslån</i>	52 925	-2	52 923	61 993	-7	61 986
Summa utlåning i Sverige	240 175	-156	240 019	245 101	-106	244 995
Utlåning utanför Sverige						
Danmark	19 755	-118	19 637	13 816	-89	13 727
Finland	33 891	-4	33 887	28 704	-22	28 682
Norge	103 767	-108	103 659	85 787	-58	85 729
Storbritannien	111 800	-289	111 511	115 669	-408	115 261
Nederländerna	23 194	-	23 194	14 539	-	14 539
Övriga länder	7 612	-16	7 596	7 692	-14	7 678
Summa utlåning utanför Sverige	300 019	-535	299 484	266 207	-591	265 616
Total utlåning – Fastighetsförvaltning	540 194	-691	539 503	511 308	-697	510 611

Kreditriskeponering

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Utlåning till allmänheten	1 963 622	1 965 649	1 937 155	1 902 479	1 866 467
- varav omvända repor	7 493	14 041	11 360	14 279	7 742
Utlåning till övriga kreditinstitut	31 347	41 410	48 479	47 442	49 656
- varav omvända repor	4 088	16 984	19 330	20 592	23 394
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	97 205	119 532	117 753	95 474	74 777
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	63 909	53 855	46 223	53 856	44 513
Derivatinstrument*	82 633	78 688	92 381	73 885	85 347
Eventualförpliktelser	78 530	82 361	78 459	74 351	77 457
- varav garantiförbindelser, krediter	9 643	10 110	10 440	9 209	9 750
- varav garantiförbindelser, övrigt	63 108	67 122	63 551	60 672	61 274
- varav dokumentkrediter	5 779	5 129	4 468	4 470	6 433
Övriga åtaganden	425 267	431 564	425 390	416 763	420 857
- varav outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	128 967	128 930	130 525	127 904	129 216
- varav kreditlöften	272 729	274 810	268 866	257 692	267 200
- varav övrigt	23 571	27 824	25 999	31 167	24 441
Summa	2 742 513	2 773 059	2 745 840	2 664 250	2 619 074

*Avser den totala summan av positiva marknadsvärden.

Not 9 Derivat

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Positiva marknadsvärden					
Handel	44 703	53 324	66 498	54 524	50 673
Marknadsvärdessäkring	79	15	22	23	38
Kassaflödessäkring	64 905	60 986	62 328	54 402	58 576
Kvittade belopp	-27 054	-35 637	-36 467	-35 064	-23 940
Summa	82 633	78 688	92 381	73 885	85 347
Negativa marknadsvärden					
Handel	47 824	58 556	63 037	66 116	53 991
Marknadsvärdessäkring	82	146	129	37	1
Kassaflödessäkring	9 689	8 264	8 096	9 921	10 241
Kvittade belopp	-25 857	-33 670	-33 979	-31 772	-23 641
Summa	31 738	33 296	37 283	44 302	40 592
Nominella värden					
Handel	3 167 735	3 370 296	3 390 582	3 368 807	3 441 484
Marknadsvärdessäkring	42 228	26 073	24 725	13 482	8 297
Kassaflödessäkring	1 058 071	925 397	891 575	873 712	833 736
Kvittade belopp	-1 747 179	-1 671 455	-1 575 310	-1 578 065	-1 414 478
Summa	2 520 855	2 650 311	2 731 572	2 677 936	2 869 039

I noten presenteras derivatkontrakt brutto. Belopp som kvittats i balansräkningen består av det kvittade marknadsvärdet på kontrakt för vilka det finns en legal rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto (däribland clearade kontrakt). Dessa kontrakt nettoredovisas i balansräkningen per motpart och valuta.

Not 10 Kvittning av finansiella instrument

31 december 2016 mkr	Derivat	Återköpsavtal samt utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	109 687	13 427	123 114
Kvittade belopp	-27 054	-1 030	-28 084
Redovisat värde i balansräkningen	82 633	12 397	95 030
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-20 643	-	-20 643
Mottagna finansiella säkerheter	-42 238	-12 397	-54 635
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-62 881	-12 397	-75 278
Nettobelopp	19 752	-	19 752
Finansiella skulder som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	57 595	1 032	58 627
Kvittade belopp	-25 857	-1 030	-26 887
Redovisat värde i balansräkningen	31 738	2	31 740
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-20 643	-	-20 643
Ställda finansiella säkerheter	-3 807	-2	-3 809
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-24 450	-2	-24 452
Nettobelopp	7 288	-	7 288

31 december 2015 mkr	Derivat	Återköpsavtal samt utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	109 287	31 815	141 102
Kvittade belopp	-23 940	-	-23 940
Redovisat värde i balansräkningen	85 347	31 815	117 162
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-25 660	-	-25 660
Mottagna finansiella säkerheter	-35 678	-31 815	-67 493
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-61 338	-31 815	-93 153
Nettobelopp	24 009	-	24 009
Finansiella skulder som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	64 233	290	64 523
Kvittade belopp	-23 641	-	-23 641
Redovisat värde i balansräkningen	40 592	290	40 882
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-25 660	-	-25 660
Ställda finansiella säkerheter	-6 614	-290	-6 904
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-32 274	-290	-32 564
Nettobelopp	8 318	-	8 318

Derivatinstrument kvittas i balansräkningen när det återspeglar bankens förväntade kassaflöden vid regleringen av två eller flera derivat. Återköpsavtal och omvända återköpsavtal mot centrala clearingmotparter kvittas i balansräkningen när det återspeglar bankens förväntade kassaflöden vid regleringen av två eller flera avtal. Det inträffar när banken både har en avtalsmässig rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto. Den kvarvarande motpartsrisken i derivat reduceras genom avtal om nettningsinställelse, det vill säga nettnings av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart i en konkursituation. Banken har som policy att teckna nettningsavtal med alla bankmotparter. Nettningsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen. I huvudsak används kontanter som säkerhet, men även statspapper förekommer. Säkerheter för återköpsavtal samt in- och utlåning av värdepapper utgår i regel i form av kontanter eller andra värdepapper.

I det kvittade beloppet för derivattillgångar ingår kvittade kontantsäkerheter om 3 565 mkr (964), vilka härrör från balansräkningsposten in- och upplåning från allmänheten. I det kvittade beloppet för derivatsskulder ingår kvittade kontantsäkerheter om 2 367 mkr (664), vilka härrör från balansräkningsposten utlåning till allmänheten.

Not 11 Goodwill och andra immateriella tillgångar

mkr	Goodwill		Andra immateriella tillgångar		Totalt	
	Helår 2016	Helår 2015	Helår 2016	Helår 2015	Helår 2016	Helår 2015
Ingående bokfört värde	6 460	6 597	1 794	1 535	8 254	8 132
Under perioden tillkommande	147	-	1 070	455	1 217	455
Periodens avskrivningar	-	-	-198	-182	-198	-182
Periodens nedskrivningar	-	-	-1	-17	-1	-17
Valutaeffekt	154	-137	-33	3	121	-134
Utgående bokfört värde	6 761	6 460	2 632	1 794	9 393	8 254

Not 12 Skulder till kreditinstitut, in- och upplåning från allmänheten

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Skulder till kreditinstitut	178 781	205 274	207 312	192 902	163 770
<i>varav repor</i>	-	450	912	768	290
In- och upplåning från allmänheten	829 336	1 009 427	1 134 500	1 042 076	753 855
<i>varav repor</i>	-	5 559	4 522	8 952	-

Not 13 Emitterade värdepapper

mkr	Helår 2016	Helår 2015
Emitterade värdepapper vid årets ingång	1 245 367	1 212 613
Emitterade	1 250 093	1 142 907
Återköpta	-52 372	-72 680
Förfallna	-1 205 320	-1 043 828
Valutaeffekter m m	23 997	6 355
Emitterade värdepapper vid periodens utgång	1 261 765	1 245 367

Not 14 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och övriga åtaganden

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
För egna skulder ställda säkerheter	839 982	822 426	829 996	819 522	779 834
Övriga ställda säkerheter	33 375	38 286	34 969	34 730	33 488
Eventalförpliktelser	78 530	82 361	78 459	74 351	77 457
Övriga åtaganden	425 267	431 564	425 390	416 763	420 857

De sammanlagda eventalförpliktelserna består av ansvarsförbindelser, vilka i sin tur till övervägande del består av garantiförbindelser.

Not 15 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Tabellerna visar värderingskategorier för finansiella instrument i enlighet med IAS 39.

31 december 2016	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på							Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Handel	Övrigt	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/skulder		
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					199 362			199 362	199 362
Övrig utlåning till centralbanker					25 527			25 527	25 527
Belåningsbara statsskuldförbindelser	13 000	83 458				747		97 205	97 205
Utlåning till övriga kreditinstitut					31 347			31 347	31 148
Utlåning till allmänheten		926			1 962 696			1 963 622	1 978 834
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring					35			35	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	22 328	36 117				5 464		63 909	63 909
Aktier och andelar	17 727	1 067				1 618		20 412	20 412
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		118 588			58			118 646	118 646
Derivatinstrument	19 742		62 891					82 633	82 633
Övriga tillgångar	32				5 584			5 616	5 616
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	170	520			5 528	4		6 222	6 222
Summa finansiella tillgångar	72 999	240 676	62 891		2 230 137	7 833		2 614 536	2 629 514
Andelar i intresseföretag								255	
Övriga icke finansiella tillgångar								12 790	
Summa tillgångar								2 627 581	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							178 781	178 781	180 648
In- och upplåning från allmänheten							829 336	829 336	829 303
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		118 687					58	118 745	118 745
Emitterade värdepapper	5 763						1 256 002	1 261 765	1 280 523
Derivatinstrument	23 272		8 466					31 738	31 738
Korta positioner	1 572							1 572	1 572
Övriga skulder	21						9 407	9 428	9 428
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	2						14 578	14 580	14 580
Efterställda skulder							33 400	33 400	35 330
Summa finansiella skulder	30 630	118 687	8 466				2 321 562	2 479 345	2 501 867
Övriga icke finansiella skulder								11 855	
Summa skulder								2 491 200	

31 december 2015	Värderat till verkligt värde i RR uppdelat på							Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Handel	Övrigt	Derivat identifierat som säkrings- instrument	Investeringar som hålles till förfall	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella tillgångar/ skulder		
mkr									
Tillgångar									
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					202 630			202 630	202 630
Övrig utlåning till centralbanker					34 118			34 118	34 118
Belåningsbara statsskuldförbindelser	33 286	39 717		752		1 022		74 777	74 777
Utlåning till övriga kreditinstitut					49 656			49 656	49 445
Utlåning till allmänheten		1 619			1 864 848			1 866 467	1 878 810
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring					27			27	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	7 788	32 996		250		3 479		44 513	44 513
Aktier och andelar	22 757	1 049				6 581		30 387	30 387
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		105 077				69		105 146	105 146
Derivatinstrument	30 997		54 350					85 347	85 347
Övriga tillgångar	10					8 877		8 887	8 887
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	211	642			5 392	2		6 247	6 247
Summa finansiella tillgångar	95 049	181 100	54 350	1 002	2 165 617	11 084		2 508 202	2 520 307
Andelar i intresseföretag								245	
Övriga icke finansiella tillgångar								13 686	
Summa tillgångar								2 522 133	
Skulder									
Skulder till kreditinstitut							163 770	163 770	165 587
In- och upplåning från allmänheten							753 855	753 855	753 825
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		105 156					69	105 225	105 225
Emitterade värdepapper	7 890						1 237 477	1 245 367	1 267 460
Derivatinstrument	31 693		8 899					40 592	40 592
Korta positioner	2 416							2 416	2 416
Övriga skulder	16						14 190	14 206	14 206
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	6						17 579	17 585	17 585
Efterställda skulder							34 216	34 216	37 191
Summa finansiella skulder	42 021	105 156	8 899				2 221 156	2 377 232	2 404 087
Övriga icke finansiella skulder								16 633	
Summa skulder								2 393 865	

Not 16 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde

31 december 2016 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser	95 511	1 694	-	97 205
Utlåning till allmänheten	-	909	17	926
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	61 514	2 395	-	63 909
Aktier och andelar	11 528	7 047	1 837	20 412
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	117 826	-	762	118 588
Derivatinstrument	408	82 225	-	82 633
Summa finansiella tillgångar till verkligt värde	286 787	94 270	2 616	383 673
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	117 925	-	762	118 687
Emitterade värdepapper	-	5 763	-	5 763
Derivatinstrument	443	31 295	-	31 738
Korta positioner	1 097	475	-	1 572
Summa finansiella skulder till verkligt värde	119 465	37 533	762	157 760

31 december 2015 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser	72 181	1 844	-	74 025
Utlåning till allmänheten	-	1 609	10	1 619
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41 494	2 769	-	44 263
Aktier och andelar	24 297	4 807	1 283	30 387
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	104 345	-	732	105 077
Derivatinstrument	275	85 072	-	85 347
Summa finansiella tillgångar till verkligt värde	242 592	96 101	2 025	340 718
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	104 424	-	732	105 156
Emitterade värdepapper	-	7 890	-	7 890
Derivatinstrument	786	39 806	-	40 592
Korta positioner	2 098	318	-	2 416
Summa finansiella skulder till verkligt värde	107 308	48 014	732	156 054

Värderingsprocessen

Riskkontrollfunktionen kontrollerar att koncernens finansiella instrument värderas korrekt. Värderingarna baseras på externt genererad data i så stor utsträckning som är möjligt.

Finansiella instrument för vilka det finns prisuppgifter som är lättillgängliga och som representerar verkliga och frekvent förekommande transaktioner värderas till aktuellt marknadspris. För finansiella tillgångar används aktuell köpkurs och för finansiella skulder används aktuell säljkurs. För grupper av finansiella instrument som förvaltas på basis av bankens nettoexponering för marknadsrisk likställs det aktuella marknadspriset med det pris som skulle erhållas eller betalas vid en avyttring av nettopositionen.

För finansiella instrument för vilka tillförlitliga uppgifter om marknadspris saknas, bestäms verkligt värde med hjälp av värderingsmodeller. Sådana modeller kan exempelvis bygga på prisjämförelser, nuvärdesberäkning alternativt optionsvärderingsteori, beroende på instrumentets karaktär.

Värderingshierarkin

Finansiella instrument värderade till verkligt värde har i tabellerna kategoriserats med avseende på hur de värderats och graden av marknadsdata som använts vid värderingen. Kategoriseringen

framgår som nivå 1–3 i tabellerna. Finansiella instrument som värderas till aktuellt marknadspris kategoriseras som nivå 1. Dessa finansiella instrument består främst av statspapper och andra räntebärande värdepapper som handlas aktivt, noterade aktier samt korta positioner i motsvarande tillgångar. I nivå 1 ingår även merparten av de fondandelar och andra tillgångar som är kopplade till fondförsäkringskontrakt och liknande avtal samt motsvarande skulder. Finansiella instrument som värderas med värderingsmodeller som i allt väsentligt bygger på marknadsdata kategoriseras som nivå 2. I nivå 2 ingår främst räntebärande värdepapper samt ränte- och valutarelaterade derivat. Finansiella instrument vars värdering i väsentlig utsträckning påverkas av indata som inte går att verifiera med externa marknadsuppgifter kategoriseras som nivå 3.

Som grund för indelningen ligger den värderingsmetod som använts på balansdagen. Om kategorin för ett specifikt instrument har förändrats i jämförelse med föregående balansdag (2015-12-31) har instrumentet flyttat mellan nivåerna i tabellen. Under räkenskapsåret 2016 har vissa volymer flyttats mellan nivå 1 och nivå 2 till följd av en ny bedömning av marknadsaktiviteten. På tillgångssidan har räntebärande värdepapper till ett värde av 835 mkr flyttats från nivå 2 till nivå 1. På skuldsidan har derivat till ett värde av 130 mkr flyttats från nivå 1 till nivå 2 och derivat till ett värde av 265 mkr flyttats från nivå 2 till nivå 1.

Innehav i nivå 3 består främst av onoterade aktier och innehav i riskkapitalfonder. Innehav i riskkapitalfonder värderas med värderingsmodeller som huvudsakligen bygger på relativvärdering av jämförbara noterade företag i samma bransch. Det resultatmätt som jämförelsen bygger på justeras för faktorer som stör jämförelsen mellan investeringen och jämförelsebolaget. Därefter beräknas värdet på basis av vinstmultiplar, exempelvis P/E-tal. Merparten av dessa innehav utgör placeringstillgångar i koncernens försäkringsrörelse. Värdeförändringar på placeringstillgångarna ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen och redovisas därmed inte direkt i resultaträkningen.

Koncernens innehav av onoterade aktier består till övervägande del av bankens andelar av olika typer av gemensamägda verksamheter med anknytning till bankens affär. Det kan exempelvis röra sig om andelar i clearingorganisationer och infrastruktursamarbeten på Handelsbankens hemmamarknader. Sådana innehav värderas i regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget, alternativt till det pris den senaste transaktionen genomfördes till. Onoterade aktier är i allt väsentligt klassificerade som tillgängliga för försäljning. Värdeförändringar på dessa innehav redovisas därmed i övrigt totalresultat.

Skillnader mellan transaktionspris och det värde som räknas fram med hjälp av en värderingsmodell

I modellerna används indata i form av marknadspriser och andra variabler som bedöms påverka prissättningen. De modeller och indata som ligger till grund för värderingarna valideras regelbundet för att säkerställa att de överensstämmer med marknadspraxis och vedertagen finansiell teori. I de fall det uppstår väsentliga positiva skillnader mellan det värde som tagits fram med hjälp av en värderingsmodell vid det första redovisningstillfället och transaktionspriset (s.k. dag-1 resultat), periodiseras mellanskillnaden över instrumentets löptid. Sådana skillnader orsakas av att den tillämpade värderingsmodellen inte fullt ut fångar upp alla komponenter som påverkar instrumentets värde.

Principen innebär att en periodiseringseffekt om 143 mkr (126) redovisats i nettoresultat av finansiella transaktioner under räkenskapsåret 2016. Vid utgången av perioden uppgick sammanlagda ännu ej resultatförda dag-1 resultat till 585 mkr, vilket vid årsskiftet motsvarade 539 mkr.

Banken gör löpande en fristående värdering av den sammanlagda kreditriskkomponenten (såväl egen kreditrisk som motpartsrisk) i utestående modellvärderade derivat. Förändringar i verkligt värde till följd av förändrad kreditrisk tas till resultatet i den utsträckning den sammanlagda effekten överstiger ännu ej resultatförda dag-1 resultat.

Förändring av innehav i nivå 3

Januari – december 2016 mkr	Aktier och andelar	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändrings- risken	Skulder där kunden står värde- förändrings- risken	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	1 283	10	732	-732	-
Inköp/emitterat	14	-	-	-	-
Återköp/avyttrat	-90	-	-	-	-
Förfallet	-	-2	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	-55	0	30	-30	-
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	685	1	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	8	-	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	1 837	17	762	-762	-

Januari – december 2015 mkr	Aktier och andelar	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändrings- risken	Skulder där kunden står värde- förändrings- risken	Emitterade värdepapper
Redovisat värde vid årets ingång	1 405	13	698	-698	-94
Inköp/emitterat	57	-	-	-	94
Återköp/avyttrat	-142	-	-	-	-
Förfallet	-	-5	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	-116	-	34	-34	-
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	82	-	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	2	-	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-3	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	1 283	10	732	-732	-

Not 17 Rörelseförvärv

Den 1 september 2016 förvärvade Svenska Handelsbanken AB 100% av aktierna i Optimix Vermogensbeheer N.V (Optimix). Därigenom har Optimix blivit ett helägt dotterbolag i Handelsbanken. Motivet till förvärvet är att banken genom förvärvet adderar kvalificerade kapitalförvaltningstjänster till bankens kunderbjudande och skapar en plattform för den nederländska kontorsrörelsens tillväxt inom kapital- och förmögenhetsförvaltning. Optimix förvaltar cirka 2 md EUR och har cirka 35 anställda. Bolaget har verksamhet i Amsterdam, Groningen och Vught och erbjuder diskretionär förmögenhetsförvaltning.

Den goodwill som uppstod vid förvärvet består främst av synergieffekter med Handelsbankens etablerade verksamhet i Nederländerna samt personalrelaterade resurser.

Optimix har sedan förvärvet bidragit med 54 mkr till årets intäkter. Bidraget till årets resultat är endast marginellt. Om Optimix hade ingått i koncernräkenskaper från ingången av 2016 hade bolaget bidragit med 128 mkr till koncernens intäkter. Påverkan på årets resultat hade endast varit marginell.

Balansposterna för att fastställa förvärvsanalysen är preliminära. För att kunna fastställa en förvärvsanalys måste all relevant information finnas tillgänglig. Exempel på sådan information är slutligt förvärvspris och slutlig öppningsbalans, vilka kan kvarstå som preliminära.

Delar av köpeskillingen är villkorad. Det slutliga beloppet är avhängigt av resultatutvecklingen i bolaget under de närmaste tre åren.

mkr	Redovisat i koncernen vid förvärvstidpunkten
Utlåning till övriga kreditinstitut	50
Immateriella tillgångar	512
Fastigheter och inventarier	39
Uppskjutna skattefordringar	3
Övriga tillgångar	261
Summa tillgångar	865
Uppskjutna skatteskulder	135
Övriga skulder	261
Summa skulder	396
Dotterföretagets nettotillgångar	469
Anskaffningsvärde, kontanter	408
Anskaffningsvärde, skuld villkorad köpeskillning	208
Goodwill	147
Kassaflöde	
Likvida medel i det förvärvade företaget	0
Anskaffningsvärde, kontanter	408
Netto	408

Not 18 Tillgångar och skulder i valuta

31 december 2016								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	140	99 547	6 199	102	61 774	30 463	1 137	199 362
Övrig utlåning till centralbanker	4 820	-	-	20 269	394	-	44	25 527
Utlåning till övriga kreditinstitut	7 630	6 983	360	5	976	14 127	1 266	31 347
Utlåning till allmänheten	1 220 175	187 649	232 704	92 299	192 953	28 636	9 206	1 963 622
<i>varav företag</i>	460 084	128 416	139 985	36 741	128 371	28 413	8 287	930 297
<i>varav hushåll</i>	760 091	59 233	92 719	55 558	64 582	223	919	1 033 325
Belåningsbara statsskuldförbindelser	72 683	6 431	-	11	-	17 344	736	97 205
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	43 464	2 181	1 329	-	1 701	15 234	-	63 909
Övriga ej valutafördelade poster	246 608							246 608
Summa tillgångar	1 595 520	302 791	240 592	112 686	257 798	105 804	12 389	2 627 580
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	36 630	73 200	4 454	17 700	4 775	27 768	14 254	178 781
In- och upplåning från allmänheten	503 890	78 736	59 761	34 733	122 374	23 181	6 661	829 336
<i>varav företag</i>	192 720	61 542	38 662	19 051	86 076	21 003	6 170	425 224
<i>varav hushåll</i>	311 170	17 194	21 099	15 682	36 298	2 178	491	404 112
Emitterade värdepapper	463 704	240 231	30 826	324	84 338	405 286	37 056	1 261 765
Efterställda skulder	8 230	14 355	-	-	-	10 815	-	33 400
Övriga ej valutafördelade poster, inkl. eget kapital	324 298							324 298
Summa skulder och eget kapital	1 336 752	406 522	95 041	52 757	211 487	467 050	57 971	2 627 580
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder (netto)		103 917	-145 364	-59 815	-46 342	361 349	45 650	
Nettoposition i valuta		186	187	114	-31	103	68	627

31 december 2015								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	153	45 633	6 094	99	55 540	94 654	457	202 630
Övrig utlåning till centralbanker	15 998	-	2 103	15 653	364	-	-	34 118
Utlåning till övriga kreditinstitut	2 561	8 692	207	115	1 285	33 337	3 459	49 656
Utlåning till allmänheten	1 190 747	174 047	190 881	78 738	195 097	27 213	9 744	1 866 467
<i>varav företag</i>	475 424	122 999	110 217	31 446	131 228	27 024	8 758	907 096
<i>varav hushåll</i>	715 323	51 048	80 664	47 292	63 869	189	986	959 371
Belåningsbara statsskuldförbindelser	36 606	6 402	-	7	-	30 744	1 018	74 777
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	39 770	2 726	716	2	1 282	17	-	44 513
Övriga ej valutafördelade poster	249 972							249 972
Summa tillgångar	1 535 807	237 500	200 001	94 614	253 568	185 965	14 678	2 522 133
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	25 008	53 015	19 818	14 977	13 142	29 439	8 371	163 770
In- och upplåning från allmänheten	465 675	64 535	46 741	29 709	109 464	30 587	7 144	753 855
<i>varav företag</i>	184 145	49 610	28 813	15 870	84 067	28 209	6 709	397 423
<i>varav hushåll</i>	281 530	14 925	17 928	13 839	25 397	2 378	435	356 432
Emitterade värdepapper	445 875	232 006	18 512	367	91 366	420 752	36 489	1 245 367
Efterställda skulder	10 519	13 717	-	-	-	9 980	-	34 216
Övriga ej valutafördelade poster, inkl. eget kapital	324 925							324 925
Summa skulder och eget kapital	1 272 002	363 273	85 071	45 053	213 972	490 758	52 004	2 522 133
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder (netto)		125 716	-114 803	-49 492	-39 555	304 831	37 406	
Nettoposition i valuta		-57	127	69	41	38	80	298

Not 19 Kapitalbas och kapitalkrav i den konsoliderade situationen

Kraven på beräkning av kapitalbas och kapitalkrav regleras i förordning (EU) nr 575/2013 (CRR) samt direktiv 2013/36/EU, vilka utgör EU:s implementation av det internationella Basel III-regelverket. Samtliga hänvisningar till CRD IV i denna bokslutskommuniké avser hela detta EU-regelverk oavsett rättsakt (förordning, direktiv, genomförandeakt eller nationell implementering). Uppgifter som redovisas i detta avsnitt avser minimikapitalkraven enligt Pelare 1 och svarar upp mot kraven på offentliggörande av information om kapitaltäckning i CRR del åtta samt FFFS 2014:12.

Kapitalbas

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
PRIMÄRT KAPITAL					
Eget kapital, koncernen	136 381	134 085	129 582	122 777	128 268
Upparbetad ej utbetald utdelning föregående år	-	-	-	-	-
Upparbetad utdelning innevarande år	-9 721	-6 400	-4 118	-2 021	-11 442
Koncerninterna justeringar av resultat	3 829	-162	34	-202	-748
Koncerninterna justeringar i eget kapital	-593	3 532	3 518	1 731	172
Minoritetsintressen	-6	-6	-5	-5	-4
Eget kapital, konsoliderad situation	129 890	131 049	129 011	122 280	116 246
Avgående poster					
Goodwill och andra immateriella tillgångar	-9 355	-9 268	-8 433	-8 293	-8 246
Prisjusteringar (verkligt värde)	-645	-637	-685	-665	-553
Särskilt avdrag för IRK-institut	-1 527	-1 567	-1 543	-1 452	-1 395
Positioner i värdepapperisering	-	-	-	-	-
Övervärde pensionstillgångar	-	-	-	-	-
Egna aktier	-636	-593	-529	-556	-577
Justeringar enligt stabilitetsfilter					
Kassafödessäkringar	-2 487	-7 850	-8 815	-7 690	-4 940
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital, brutto	115 240	111 134	109 006	103 624	100 535
Tröskelavdrag					
Kapitaltillskott i ej konsoliderade finansiella företag överstigande 10% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Uppskjuten skattefordran överstigande 10% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Summa kapitaltillskott och uppskjuten skattefordran överstigande 15% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital	115 240	111 134	109 006	103 624	100 535
Primärkapitaltillskott	12 768	12 156	12 045	11 570	11 933
Summa primärt kapital	128 008	123 290	121 051	115 194	112 468
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL					
Förlagslån	17 354	17 392	17 135	17 111	17 150
Avgående poster					
Supplementärkapitaltillskott i bolag som inte konsolideras	-1 129	-1 129	-1 129	-1 129	-1 129
Summa supplementärt kapital	16 225	16 263	16 006	15 982	16 021
Total kapitalbas	144 233	139 553	137 057	131 176	128 489

Kapitalrelationer och buffertar

	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	25,1%	24,0%	23,0%	22,7%	21,2%
Primärkapitalrelation, CRD IV	27,9%	26,6%	25,5%	25,3%	23,8%
Total kapitalrelation, CRD IV	31,4%	30,1%	28,9%	28,8%	27,2%
Risikexponeringsbelopp CRD IV, mkr	458 787	463 675	474 500	456 104	473 132
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt Basel I-golv	148%	144%	142%	139%	137%
Institutspecifika buffertkrav*	6,4%	6,4%	6,4%	6,1%	6,1%
varav krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert	0,9%	0,9%	0,9%	0,6%	0,6%
varav krav på systemriskbuffert	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	20,6%	19,5%	18,5%	18,2%	16,7%

* Uppgifter lämnas endast för buffertkrav som trätt i kraft.

Kapitalkrav

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Kreditrisk enligt schablonmetoden	6 472	6 336	6 186	5 949	6 433
Kreditrisk enligt Internmetoden	23 950	24 476	25 603	24 360	25 225
Marknadsrisk	873	817	711	796	825
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	594	650	645	568	713
Operativ risk	4 815	4 815	4 815	4 815	4 655
Summa kapitalkrav	36 704	37 094	37 960	36 488	37 851
Justering enligt Basel I-golv	61 531	61 134	59 499	58 870	56 982
Kapitalkrav, Basel I-golv	98 235	98 228	97 459	95 358	94 833
Total kapitalbas, Basel I-golv	145 760	141 120	138 600	132 628	129 884

Risikexponeringsbelopp

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Kreditrisk enligt schablonmetoden	80 896	79 204	77 323	74 358	80 406
Kreditrisk enligt Internmetoden	299 370	305 951	320 041	304 506	315 310
Marknadsrisk	10 910	10 216	8 890	9 954	10 318
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	7 429	8 122	8 064	7 104	8 911
Operativ risk	60 182	60 182	60 182	60 182	58 187
Summa Risikexponeringsbelopp	458 787	463 675	474 500	456 104	473 132

Kapitalkrav kreditrisk schablonmetoden**

mkr	Exponeringsvärde		Riskvägt exponeringsbelopp		Kapitalkrav		Genomsnittlig riskvikt, %	
	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2016	31 dec 2015
	Stater och centralbanker	255 748	270 402	77	72	6	6	0,0
Kommuner	54 908	58 231	22	18	2	1	0,0	0,0
Multilaterala utvecklingsbanker	636	649	0	0	0	0	0,0	0,0
Internationella organisationer	49	1	0	0	0	0	0,0	0,0
Institut	4 215	4 162	343	603	27	48	8,1	14,5
Företag	10 640	12 232	10 017	11 570	801	926	94,1	94,6
Hushåll	17 042	22 417	12 737	16 774	1 019	1 342	74,7	74,8
Säkerheter i fastigheter	92 087	70 925	33 316	25 367	2 665	2 029	36,2	35,8
Fallerande exponeringar	199	229	258	319	21	25	129,6	139,2
Aktier	6 796	7 978	16 126	17 308	1 290	1 385	237,3	216,9
Övriga poster	8 571	9 034	8 000	8 375	641	671	93,4	92,7
Summa	450 891	456 260	80 896	80 406	6 472	6 433	17,9	17,6

** Uppgifter om kapitalkrav för de exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

Kreditrisker Internmetoden

mkr	Exponeringsbelopp		Riskvägt exponeringsbelopp		Kapitalkrav		Genomsnittlig riskvikt, %	
	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2016	31 dec 2015	31 dec 2016	31 dec 2015
	Företag	821 000	821 795	194 650	204 181	15 572	16 334	23,7
Företagsutlåning	798 330	796 198	190 709	199 470	15 257	15 957	23,9	25,1
varav övrig utlåning, grundmetoden *	116 048	124 939	35 946	37 805	2 876	3 024	31,0	30,3
varav övrig utlåning, avancerad metod *	682 282	671 259	154 763	161 665	12 381	12 933	22,7	24,1
varav stora företag	126 774	137 749	57 176	61 130	4 574	4 890	45,1	44,4
varav medelstora företag	81 640	76 639	32 486	32 888	2 599	2 631	39,8	42,9
varav fastighetsbolag	473 868	456 871	65 101	67 647	5 208	5 412	13,7	14,8
Motpartsrisk	22 670	25 597	3 941	4 711	315	377	17,4	18,4
Bostadsrättsföreningar	187 897	170 587	7 555	6 248	604	500	4,0	3,7
Hushåll	982 270	918 324	72 398	66 245	5 792	5 300	7,4	7,2
Privatpersoner	955 346	891 487	65 258	58 841	5 221	4 707	6,8	6,6
varav fastighetskrediter	874 253	810 312	48 178	43 517	3 854	3 481	5,5	5,4
varav övriga	81 093	81 175	17 080	15 324	1 367	1 226	21,1	18,9
Små företag	26 924	26 837	7 140	7 404	571	593	26,5	27,6
varav fastighetskrediter	7 650	7 541	1 706	2 016	137	161	22,3	26,7
varav övriga	19 274	19 296	5 434	5 388	434	432	28,2	27,9
Institut	105 185	117 263	17 397	20 471	1 392	1 638	16,5	17,5
Institutsutlåning	20 066	19 203	6 175	6 767	494	541	30,8	35,2
Motpartsrisk	85 119	98 060	11 222	13 704	898	1 096	13,2	14,0
varav repor och värdepapperslån	14 070	31 143	631	424	50	34	4,5	1,4
varav derivat	71 049	66 917	10 591	13 280	848	1 062	14,9	19,8
Aktieexponeringar	1 340	5 229	4 959	15 815	397	1 265	370,0	302,4
varav börsnoterade aktier	-	4 418	-	12 811	-	1 025	-	290,0
varav övriga aktier	1 340	811	4 959	3 004	397	240	370,0	370,0
Motpartslösa exponeringar	2 387	2 348	2 387	2 348	191	188	100,0	100,0
Värdepapperisering	22	28	24	2	2	0	105,9	7,4
varav Traditionell värdepapperisering	22	28	24	2	2	0	105,9	7,4
varav Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt Internmetoden	2 100 101	2 035 574	299 370	315 310	23 950	25 225	14,3	15,5

* Med grundmetoden avses internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF. Med avancerad metod avses internmetoden med egna skattningar av LGD och KF.

Kapitalkravet för kreditrisk beräknas enligt schablonmetoden och internmetoden i enlighet med CRR. För internmetoden återfinns två olika metoder: internmetod utan egna skattningar av LGD och KF och internmetod med egna skattningar av LGD och KF.

I internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF beräknar banken med en egen metod sannolikheten för att kunden ska falla inom ett år (PD), medan övriga parametrar är givna i regelverket CRR. I internmetoden med egna skattningar av LGD och KF använder banken egna metoder för att beräkna förlust givet fallissemang (LGD) och exponeringsbeloppet.

Handelsbanken tillämpar internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF för exponeringar mot institut samt för vissa produkt- och säkerhetstyper avseende företagsexponeringar för hela regionbanksrörelsen samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB, Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co. Ltd och Rahoitus Oy.

Internmetoden med egna skattningar av LGD och KF tillämpas för merparten av exponeringarna mot stora företag, medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar i regionbanksrörelsen (exklusive Nederländerna),

Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek AB och Handelsbanken Finans AB, samt hushållsexponeringar i Sverige, Norge, Finland och Danmark samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB och Rahoitus Oy.

Internmetoden omfattade vid utgången av fjärde kvartalet 79% av det totala riskvägda exponeringsbeloppet för kreditrisk. För resterande kreditriskexponeringar beräknas kapitalkravet enligt schablonmetoden.

I tabellen Kreditriskexponeringar godkända för internmetoden särredovisas repor och värdepapperslån för institut eftersom dessa ger upphov till mycket låga kapitalkrav samtidigt som volymerna varierar betydligt över tiden. Det låga kapitalkravet beror på att exponeringen presenteras brutto och att exponeringen är säkerställd.

Den totala genomsnittliga riskvikten för exponeringar godkända för internmetoden minskade under fjärde kvartalet och uppgick till 14,3% (14,5). Förklaringen till att den genomsnittliga riskvikten gått ned är en förändrad portföljsammansättning, där exponeringar med lägre riskvikt, framförallt hushållsexponeringar, utgör en större andel av totalen.

Kreditkvaliteten är god. Av Handelsbankens företagsexponeringar var 97% kunder med en bedömd återbetalningsförmåga som var normal, eller bättre än normal, det vill säga hade en riskklassificering mellan 1 och 5 i bankens tiogradiga skala för riskklassificering. Internmetoden baseras på

historiska förluster från såväl de senaste årens finanskris som den svenska bankkrisen i början av 1990-talet. Riskvikterna speglar det faktum att Handelsbanken under lång tid uppvisat låga kreditförluster. De tillämpade riskmåten innehåller försiktighetsmarginaler för att säkerställa att risken inte underskattas.

Nivån på riskvikten för företagsexponeringar återspeglar portföljsammansättningen och hur olika lån klassificeras till olika exponeringsklasser.

Kapitalkravet för aktieexponeringar i internmetoden beräknas enligt förenklad riskviktsmetod.

Kapitalkrav marknadsrisk

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Positionsrisk i handelslagret	864	810	703	789	819
Ränterisk	855	801	694	778	804
<i>varav generell risk</i>	598	651	534	598	512
<i>varav specifik risk</i>	256	149	158	179	290
<i>varav positioner i värdepapperiseringsinstrument</i>	-	-	-	-	-
<i>varav icke-deltarisk</i>	1	1	2	1	2
Aktiekursrisk	9	9	9	11	15
<i>varav generell risk</i>	1	1	1	1	1
<i>varav specifik risk</i>	3	4	3	4	4
<i>varav fonder</i>	0	0	1	1	2
<i>varav icke-deltarisk</i>	5	4	4	5	8
Valutakursrisk	-	-	-	-	-
<i>varav icke-deltarisk</i>	-	-	-	-	-
Råvarurisk	9	7	8	7	6
<i>varav icke-deltarisk</i>	0	0	0	0	0
Avvecklingsrisk	0	0	0	0	0
Totalt kapitalkrav för marknadsrisk	873	817	711	796	825

Kapitalkravet för marknadsrisk beräknas för bankens konsoliderade situation. Kapitalkravet för ränterisker och aktiekursrisker beräknas dock endast för positioner i handelslagret. Vid beräkning av kapitalkravet för marknadsrisker tillämpas schablonmetoden.

Kapitalkrav operativa risk

Handelsbanken använder schablonmetoden för att beräkna kapitalkravet för operativa risk. Kapitalkravet enligt schablonmetoden beräknas genom att en i regelverket bestämd faktor multipliceras med den genomsnittliga rörelseintäkten under de tre senaste verksamhetsåren. Olika faktorer tillämpas för olika affärssegment.

Bruttosoliditetsgrad (leverage ratio)

Från och med 2015 gäller enligt CRD IV ett rapporteringskrav avseende en icke-riskbaserad så kallad bruttosoliditetsgrad (leverage ratio). Måttet ska utvärderas och ett eventuellt bindande krav är ännu inte beslutat.

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	2 627 580	2 908 935	3 030 645	2 856 843	2 522 133
Avdrag för tillgångar som inte ingår i konsoliderad situation	-114 858	-112 161	-103 215	-99 917	-103 655
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - derivat	-20 341	-27 185	-24 710	-29 163	-37 126
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - repor och värdepapperslån	4 436	5 295	6 252	6 530	4 786
<i>Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)</i>	<i>492 788</i>	<i>494 872</i>	<i>486 570</i>	<i>476 586</i>	<i>483 859</i>
<i>Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen eller tillämpning av konverteringsfaktorer</i>	<i>-314 413</i>	<i>-313 706</i>	<i>-309 195</i>	<i>-300 702</i>	<i>-303 538</i>
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, netto	178 375	181 166	177 375	175 884	180 321
Ytterligare justeringar	-14 650	-19 915	-21 106	-19 747	-16 872
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	2 660 542	2 936 135	3 065 241	2 890 430	2 549 587
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på					
Primärkapital	128 008	123 290	121 051	115 194	112 468
Bruttosoliditetsgrad					
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	4,8%	4,2%	3,9%	4,0%	4,4%

Uppgifter i not 19 avser Handelsbankens väsentliga risker och kapitalkrav vid publiceringstidpunkten av denna bokslutskommuniké. En fullständig beskrivning av bankens risker och kapitalhantering finns i Handelsbankens årsredovisning och i bankens Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

Not 20 Risk och likviditet

Uppgifter som redovisas i detta avsnitt svarar upp mot kraven på offentliggörande av information om risk och kapitalhantering i CRR del åtta.

Risk- och osäkerhetsfaktorer

Handelsbanken lämnar krediter genom kontorsrörelsen och tillämpar en låg risktolerans. Kreditprocessen utgår från övertygelsen att en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten. Handelsbankens exponering mot marknadsrisker är samtidigt låg. Marknadsrisker i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Banken har under de senaste åren aktivt arbetat med att minska marknadsriskerna i balansräkningen. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av bankens resultat kommer från nettoresultat av finansiella transaktioner.

Utvecklingen inom regelverksområdet fortsätter i snabb takt. Bankens låga risktolerans, goda kapitalisering och starka likviditetssituation gör Handelsbanken väl rustad att verka även under betydligt svårare marknadsförutsättningar än de som varit under de senaste åren. Likviditetssituationen beskrivs närmare nedan under rubriken Likviditet och finansiering.

Likviditet och finansiering

Handelsbanken har en stark likviditetssituation. Banken har under lång tid arbetat aktivt med likviditetsfrågorna med en konservativ inriktning. Ett led i detta arbete har varit att centralisera likviditetshanteringen i syfte att stärka kontrollen över likviditetsriskerna och att i varje scenario säkerställa och optimera bankens finansiering.

Banken har också under lång tid arbetat med att förlänga finansieringen genom ökade obligationsemissioner och genom att se till att likviditetsrisker inkluderas i den interna prissättningen. Bankens finansieringsprogram täcker in de löptider i samtliga valutor som banken behöver för att finansiera sin utlåning och möjliggör för banken att emittera i alla för banken relevanta valutor.

Upplåningsprogram/ramar inom koncernen per den 31 december 2016

Program (belopp i miljoner)	Ramvaluta	Rambelopp	Nyttjat belopp	Motvärde mkr
ECP*	EUR	15 000	3 093	29 640
ECP (Stadshypotek)*	EUR	4 000	0	0
Franska certifikat	EUR	7 500	1 913	18 332
Svenska certifikat	SEK	25 000	0	0
Svenska certifikat (Stadshypotek)	SEK	90 000	0	0
USCP	USD	15 000	4 401	39 940
AMTN	AUD	5 000	1 275	8 362
AMTCN (Stadshypotek)	AUD	5 000	750	4 919
EMTN*	USD	50 000	21 759	197 465
EMTCN (Stadshypotek)*	EUR	20 000	11 002	105 432
US 144A/3(a)(2)	USD	20 000	11 900	107 994
Stadshypotek US 144A	USD	15 000	3 750	34 032
Samurai	JPY	400 000	160 700	12 482
MTN*	SEK	100 000	13 334	13 334
Övrig funding >1 år*	USD	15 000	1 231	11 171
Extendible Notes	USD	15 000	7	64
Summa				583 167
Totala program- och rambelopp, mkr		1 937 028		
Outnyttjat belopp, mkr		1 353 861		
Kvar att utnyttja		70%		

* Inom dessa program finns möjlighet att emittera i ett antal olika valutor förutom ramvalutan, där valutaomräkning sker vid emissionstillfället.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt innehav av värdepapper som är belåningsbara i centralbanker framgår av tabellen nedan och uppgick den 31 december 2016 till 382 mdkr.

Därutöver tillkommer outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer och övriga likviditetsskapande åtgärder.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven

Marknadsvärde					
mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	224 533	456 491	582 590	506 949	236 359
Tillgodohavanden hos banker och Riksgälden, overnight	7 712	803	1 807	3 618	1 180
Värdepapper emitterade av stater och offentliga enheter	96 217	106 938	104 133	83 145	63 136
Säkerställda obligationer	53 647	53 458	50 101	52 096	50 096
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	27	797	614	782	637
Värdepapper emitterade av finansiella företag	124	242	142	102	233
Summa	382 260	618 729	739 387	646 692	351 641
<i>varav i SEK</i>	<i>126 241</i>	<i>192 224</i>	<i>160 997</i>	<i>116 992</i>	<i>89 695</i>
<i>varav i EUR</i>	<i>108 380</i>	<i>135 707</i>	<i>83 698</i>	<i>70 363</i>	<i>55 471</i>
<i>varav i USD</i>	<i>47 449</i>	<i>179 920</i>	<i>366 669</i>	<i>348 004</i>	<i>114 702</i>
<i>varav i övriga valutor</i>	<i>100 190</i>	<i>110 878</i>	<i>128 023</i>	<i>111 333</i>	<i>91 773</i>

31 december 2016					
Marknadsvärde, mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	4 821	99 487	30 460	89 765	224 533
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	7 567	22	23	100	7 712
Värdepapper emitterade av stater	70 483	6 430	12 519	-	89 432
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	2 051	287	4 447	-	6 785
Säkerställda obligationer, externa emittenter	36 631	2 108	-	10 306	49 045
Egna säkerställda obligationer	4 602	-	-	-	4 602
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	1	26	-	-	27
Värdepapper emitterade av finansiella företag	85	20	-	19	124
Summa	126 241	108 380	47 449	100 190	382 260

Löptider för finansiella tillgångar och skulder

31 december 2016 mkr	Upp till 1 månad	1 - 6 mån	6 - 12 mån	1 - 2 år	2 - 5 år	Över 5 år	Ospec. löptid	Summa
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	224 889	-	-	-	-	-	-	224 889
Belåningsbara statskultsförbindelser	97 205	-	-	-	-	-	-	97 205
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	63 909	-	-	-	-	-	-	63 909
Utlåning till kreditinstitut	24 312	2 404	363	17	825	3 426	-	31 347
-varav omvända repor	4 088	-	-	-	-	-	-	4 088
Utlåning till allmänheten	55 850	247 108	166 303	173 487	351 025	969 849	-	1 963 622
-varav omvända repor	7 493	-	-	-	-	-	-	7 493
Övrigt	22 769	-	-	-	-	-	223 839	246 608
-varav aktier och andelar	20 412	-	-	-	-	-	-	20 412
-varav fordringar på fondlikvider	2 357	-	-	-	-	-	-	2 357
Summa	488 934	249 512	166 666	173 504	351 850	973 275	223 839	2 627 580
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	98 317	47 860	4 107	4 535	12	5 006	18 944	178 781
-varav repor	-	-	-	-	-	-	-	0
-varav inlåning från centralbanker	30 528	34 116	1 275	-	-	-	1 868	67 787
In- och upplåning från allmänheten	17 669	21 050	5 596	908	2 754	5 556	775 803	829 336
-varav repor	2	-	-	-	-	-	-	2
Emitterade värdepapper	102 126	348 837	77 944	233 408	417 484	81 966	-	1 261 765
-varav säkerställda obligationer	-	95 615	11 530	194 577	255 043	46 990	-	603 755
-varav certifikat och andra värdepapper med ursprunglig löptid understigande ett år	101 502	221 614	25 363	-	-	-	-	348 479
-varav värdepapper med ursprunglig löptid över ett år	624	31 608	41 051	38 831	162 441	34 976	-	309 531
Efterställda skulder	-	-	2 965	-	30 435	-	-	33 400
Övrigt	4 105	-	-	-	-	-	320 193	324 298
-varav korta positioner	1 572	-	-	-	-	-	-	1 572
-varav fondlikvidskulder	2 533	-	-	-	-	-	-	2 533
Summa	222 217	417 747	90 612	238 851	450 685	92 528	1 114 940	2 627 580

I tabellen redovisas innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper i det tidsintervall i vilket de kan omsättas till likviditet vid en eventuell belåning eller försäljning. Det innebär att tabellen inte återspeglar de faktiska löptiderna för de ingående värdepappren.

I "Övrigt" redovisas tillgångar och skulder som förfaller i de tidsintervall som motsvarar kontraktensliga förfalldatum, med beaktande av kontraktensliga amorteringsplan.

Avistainlåning redovisas i kolumnen "Ospecificerad löptid". Posterna "Övrigt" inkluderar marknadsvärden i derivattransaktioner.

För löptidtabeller i SEK, EUR och USD hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Liquidity Coverage Ratio (LCR)

	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Liquidity coverage ratio (LCR), %					
EUR	136	178	181	134	161
USD	322	164	121	161	429
Totalt*	126	162	139	151	137

* Beräknad i enlighet med Finansinspektionens föreskrift 2012:6.

	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Liquidity coverage ratio (LCR) - delkomponenter, mkr					
Likvida tillgångar	290 058	416 189	433 824	360 481	283 573
Likvida tillgångar nivå 1	251 189	375 318	394 887	318 791	242 606
Likvida tillgångar nivå 2	38 869	40 871	38 937	41 690	40 967
Kassautflöden	359 659	514 967	697 349	581 222	318 364
Kundinlåning	173 496	191 610	169 582	192 835	141 589
Marknadsupplåning	151 735	284 083	486 320	349 721	142 770
Övriga kassaflöden	34 428	39 274	41 447	38 666	34 005
Kassainflöden	129 176	258 526	384 619	342 332	111 599
Inflöden från förfallande utlåning till icke-finansiella kunder	21 146	18 618	26 985	24 548	22 612
Övriga kassainflöden	108 030	239 908	357 634	317 784	88 987

Delkomponenterna definieras i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter och krav på likviditetstäckningsgrad och rapportering av likvida tillgångar och kassaflöden FFFS 2012:6. Likvida tillgångar nivå 1 motsvarar 3 kap 6 §. Likvida tillgångar nivå 2 motsvarar 3 kap 7 §. Kundinlåning motsvarar 4 kap 4-9 §§. Marknadsupplåning motsvarar 4 kap 10-13 §§. Övriga kassaflöden motsvarar 4 kap 14-25 §§. Utlåning till icke-finansiella kunder motsvarar 5 kap 4 §. Övriga kassainflöden motsvarar 5 kap 6-12 §§.

Från och med den 1 oktober 2015 finns, i och med EU-kommissionens delegerade akt, ett europeiskt minimikrav på bankers likviditet i form av en kortfristig likviditetsbuffert – Liquidity Coverage Ratio (LCR). Minimikravet var 70% under 2016 för att stegvis höjas till 100% år 2018 då den delegerade akten ska vara fullt införd. LCR enligt den delegerade akten bygger på det mildare LCR som Baselkommittén föreslog 2013 samt vissa EU-specifika förändringar, som till exempel att likviditetsreserven får innehålla en högre andel säkerställda obligationer.

Sverige har gått snabbare fram än vad som krävs inom EU genom att det redan 2013 ställdes krav på kortfristig likviditetsbuffert genom FFFS 2012:6. Kravet uppgår till 100%, men definitionen av kortfristig likviditetsbuffert skiljer sig från vad som gäller på EU-nivå. Det LCR som Finansinspektionen i Sverige infört är ett striktare LCR-mått, framförallt vad avser utflödesantaganden för inlåning samt likviditetsportföljens sammansättning. Minimikrav för det strukturella likviditetsmättet NSFR förväntas införas i EU tidigast 2018.

Vid utgången av december uppgick bankens LCR enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2012:6 till 126%, vilket visar att banken har stor motståndskraft mot kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden. Detta gäller också i USD och EUR. LCR som ett snitt av dagliga observationer enligt samma föreskrift,

uppgick under året till 154%. Bankens LCR enligt EU-kommissionens delegerade akt uppgick till 142%.

Stresstest med likviditetsskapande åtgärder

Bankens likviditetssituation stresstestas löpande. I testen stressas bankens kassaflöden under vissa definierade antaganden. I stresstestet som visar motståndskraften mot mer långsiktiga störningar på marknaden antas till exempel att banken inte kan finansiera sig på de finansiella marknaderna samtidigt som 10% av inlåningen från hushåll och företag försvinner successivt under den första månaden. Vidare antas att banken fortsätter att bedriva sin kärnverksamhet, det vill säga utlåning till hushåll och företag, och att utställda kreditlöften och andra kreditfaciliteter delvis utnyttjas av kunderna. Samtidigt beaktas att tillgodohavanden i centralbanker tas i anspråk och att Group Treasurys likviditetsportfölj omedelbart kan ge ett tillskott av likviditet. Därutöver används likviditetsskapande åtgärder – till exempel utnyttjat utrymme att emittera säkerställda obligationer – för att successivt ge likviditet till banken. Resultatet av stresstestet är att likviditetsreserverna, även i ett stressat scenario, täcker bankens likviditetsbehov i över tre år även om tillgången till ny marknadsfinansiering skulle försvinna.

Icke pantsatta tillgångar, IPT (Non-Encumbered Assets, NEA)

31 december 2016		
mdkr	IPT (NEA)	Ack. andel av icke säkerställd upplåning*
Behållning i centralbanker samt värdepapper i likviditetsportföljen	382	46%
Hypotekslån	470	102%
Övrig hushållsutlåning	182	124%
Fastighetsföretagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	260	155%
Övrig företagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	144	172%
Utlåning till kreditinstitut lägsta riskklass (1-3)	32	176%
Övrig företagsutlåning	241	205%
Övriga tillgångar	44	210%
Summa icke pantsatta tillgångar	1 755	210%
Pantsatta tillgångar utan underliggande skuld**	61	
Pantsatta tillgångar med underliggande skuld	812	
Summa tillgångar, koncernen	2 628	

31 december 2015		
mdkr	IPT (NEA)	Ack. andel av icke säkerställd upplåning*
Behållning i centralbanker samt värdepapper i likviditetsportföljen	352	42%
Hypotekslån	453	96%
Övrig hushållsutlåning	203	120%
Fastighetsföretagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	238	148%
Övrig företagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	150	166%
Utlåning till kreditinstitut lägsta riskklass (1-3)	46	171%
Övrig företagsutlåning	228	198%
Övriga tillgångar	39	203%
Summa icke pantsatta tillgångar	1 709	203%
Pantsatta tillgångar utan underliggande skuld**	57	
Pantsatta tillgångar med underliggande skuld	756	
Summa tillgångar, koncernen	2 522	

* Emitterad kort och lång icke säkerställd upplåning samt skulder till kreditinstitut.

** Överpantsättning i Cover pool (OC).

Uppgifter i detta avsnitt avser Handelsbankens väsentliga risker och riskhantering vid publiceringstidpunkten av denna bokslutskommuniké. En fullständig beskrivning av bankens risker och kapitalhantering finns i Handelsbankens årsredovisning och i bankens Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

Not 21 Transaktioner med närstående

Inga affärstransaktioner av väsentlig betydelse med närstående har skett under perioden.

Not 22 Segmentinformation

Information om bankens segmentsredovisning lämnas på sidorna 8-22.

Not 23 Händelser efter balansdagen

Information om händelser efter balansdagen lämnas på sidan 7.

Finansiella rapporter i sammandrag – Moderbolaget

RESULTATRÄKNING – MODERBOLAGET

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Räntenetto	4 000	3 778	6%	3 867	3%	15 011	15 250	-2%
Erhållna utdelningar	12 252	10		10 924	12%	17 045	11 978	42%
Provisionsnetto	1 710	1 571	9%	1 733	-1%	6 509	6 778	-4%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	285	1 124	-75%	1 672	-83%	3 076	2 349	31%
Övriga rörelseintäkter	498	374	33%	428	16%	1 647	1 644	0%
Summa intäkter	18 745	6 857	173%	18 624	1%	43 288	37 999	14%
Personalkostnader	-2 141	-2 625	-18%	-2 531	-15%	-10 427	-10 904	-4%
Övriga administrativa kostnader	-1 461	-1 208	21%	-1 385	5%	-5 224	-5 040	4%
Av- och nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar	-184	-142	30%	-116	59%	-591	-507	17%
Summa kostnader före kreditförluster	-3 786	-3 975	-5%	-4 032	-6%	-16 242	-16 451	-1%
Resultat före kreditförluster	14 959	2 882	419%	14 592	3%	27 046	21 548	26%
Kreditförluster, netto	-831	-464	79%	-467	78%	-1 730	-1 614	7%
Nedskrivning av finansiella tillgångar	-20	-		-		-20	-15	33%
Rörelseresultat	14 108	2 418	483%	14 125	0%	25 296	19 919	27%
Bokslutsdispositioner	-261	18		14		-193	100	
Resultat före skatt	13 847	2 436	468%	14 139	-2%	25 103	20 019	25%
Skatter	-3 287	-441		-2 960	11%	-4 503	-4 176	8%
Periodens resultat	10 560	1 995	429%	11 179	-6%	20 600	15 843	30%

TOTALRESULTAT – MODERBOLAGET

mkr	Kv 4 2016	Kv 3 2016	För- ändr.	Kv 4 2015	För- ändr.	Helår 2016	Helår 2015	För- ändr.
Periodens resultat	10 560	1 995	429%	11 179	-6%	20 600	15 843	30%
Övrigt totalresultat								
Poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat								
Kassaflödessäkringar	-4 054	-741	-447%	-567		-1 882	195	
Instrument tillgängliga för försäljning	-23	-565	96%	-948	98%	-1 152	694	
Periodens omräkningsdifferens	300	554	-46%	-1 773		387	-1 155	
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	253	-144		-711		-65	-444	85%
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat	837	247	239%	379	121%	538	73	
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	892	163	447%	125		414	-43	
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>	1	52	-98%	97	-99%	110	18	
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	-56	32		157		14	98	-86%
Summa poster som kan komma att omklassificeras till periodens resultat	-2 940	-505	-482%	-2 909	-1%	-2 109	-193	
Summa övrigt totalresultat	-2 940	-505	-482%	-2 909	-1%	-2 109	-193	
Periodens totalresultat	7 620	1 490	411%	8 270	-8%	18 491	15 650	18%

Resultatkommentar moderbolaget januari – december 2016 jämfört med januari – december 2015

Moderbolagets räkenskaper omfattar delar av den verksamhet som organisatoriskt ingår i kontorsrörelsen i och utanför Sverige, Capital Markets samt centrala avdelningar och staber. Även om Handelsbankens affärer till övervägande del utgår från och samordnas av de lokala bankkontoren, ligger en betydande del av affärsvolymerna juridiskt utanför moderbolaget i helägda dotterbolag, i synnerhet bolåneinstitutet Stadshypotek AB. Utvecklingen i moderbolaget är därmed inte att likställa med utvecklingen av affärsverksamheten i koncernen som helhet.

Moderbolagets rörelseresultat ökade med 27 procent till 25 296 mkr (19 919), huvudsakligen på grund av ökade utdelningar samt ökat nettoresultat av finansiella transaktioner. Årets resultat ökade med 30% till 20 600 mkr (15 843). Räntenettet minskade med 2% till 15 011 mkr (15 250) och provisionsnettot minskade med 4% till 6 509 mkr (6 778). Utdelningar har erhållits uppgående till 17 045 mkr (11 978). Moderbolagets egna kapital har sedan årsskiftet ökat till 116 642 mkr (107 112).

BALANSRÄKNING – MODERBOLAGET

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Tillgångar					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	199 362	353 680	501 696	463 957	202 630
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	94 236	116 301	114 485	92 174	71 436
Utlåning till kreditinstitut	593 125	684 565	638 845	594 779	596 441
Utlåning till allmänheten	763 567	781 690	770 214	757 955	733 988
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	60 311	50 394	42 794	50 292	40 974
Aktier och andelar	19 339	34 838	51 704	38 473	29 309
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	46 363	46 382	45 773	45 784	45 815
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	4 172	3 860	3 743	3 603	3 422
Derivatinstrument	87 061	82 232	96 260	78 170	89 491
Immateriella tillgångar	2 268	2 146	2 056	1 994	1 962
Fastigheter, inventarier och leasingobjekt	2 970	1 101	1 081	1 084	1 150
Aktuella skattefordringar	-	2 322	1 484	498	-
Uppskjutna skattefordringar	425	472	471	413	328
Övriga tillgångar	16 713	13 307	20 061	12 424	18 299
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	4 792	4 075	4 068	4 292	4 813
Summa tillgångar	1 894 704	2 177 365	2 294 735	2 145 892	1 840 058
Skulder och eget kapital					
Skulder till kreditinstitut	189 176	218 830	217 291	203 177	173 533
In- och upplåning från allmänheten	827 753	1 007 257	1 132 359	1 044 283	755 066
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	4 271	3 927	3 793	3 680	3 501
Emitterade värdepapper	648 977	712 465	707 071	663 056	676 950
Derivatinstrument	54 491	57 377	59 539	64 603	61 109
Korta positioner	1 572	11 441	8 581	10 181	2 416
Aktuella skatteskulder	184	-	-	-	847
Uppskjutna skatteskulder	1 066	2 026	2 234	1 969	1 521
Avsättningar	429	426	455	487	96
Övriga skulder	8 786	12 931	14 383	11 943	13 751
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	7 164	8 343	8 614	8 855	9 370
Efterställda skulder	33 400	33 008	32 903	33 986	34 216
Summa skulder	1 777 269	2 068 031	2 187 223	2 046 220	1 732 376
Obeskattade reserver	793	535	539	539	570
Aktiekapital	3 013	3 008	3 001	2 956	2 956
Överkursfond	5 628	5 410	5 081	3 204	3 204
Andra fonder	9 242	12 056	12 456	10 388	9 585
Balanserad vinst	78 159	78 285	78 390	78 466	75 524
Periodens resultat	20 600	10 040	8 045	4 119	15 843
Summa eget kapital	116 642	108 799	106 973	99 133	107 112
Summa skulder och eget kapital	1 894 704	2 177 365	2 294 735	2 145 892	1 840 058

FÖRÄNDRING EGET KAPITAL - MODERBOLAGET

Januari – december 2016 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital					Summa
	Aktie- kapital	Reserv- fond	Fond för internt utvecklad programvara	Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *	Omräknings- reserv *	Balanserade vinstmedel	
Ingående eget kapital	2 956	2 682		3 204	1 349	2 016	3 538	91 367	107 112
Periodens resultat								20 600	20 600
Övrigt totalresultat					-1 468	-1 042	401		-2 109
Periodens totalresultat					-1 468	-1 042	401	20 600	18 491
Utdelning								-11 442	-11 442
Effekter av konvertibla förlagslån	57			2 424					2 481
Fond för internt utvecklad programvara			1 766					-1 766	
Utgående eget kapital	3 013	2 682	1 766	5 628	-119	974	3 939	98 759	116 642

Januari – december 2015 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital					Summa
	Aktie- kapital	Reserv- fond		Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *	Omräknings- reserv *	Balanserade vinstmedel	
Ingående eget kapital	2 956	2 682		3 203	1 197	1 304	4 595	86 648	102 585
Periodens resultat								15 843	15 843
Övrigt totalresultat					152	712	-1 057		-193
Periodens totalresultat					152	712	-1 057	15 843	15 650
Utdelning								-11 124	-11 124
Effekter av konvertibla förlagslån	0			1					1
Utgående eget kapital	2 956	2 682		3 204	1 349	2 016	3 538	91 367	107 112

* Ingår i fond för verkligt värde.

Under perioden januari-december 2016 hade konvertibler till ett nominellt värde av 2 513 mkr (1) avseende 2008- och 2011-års konvertibla förlagslån konverterats till 37 105 318 A-aktier (18 925). Vid periodens slut uppgick antalet egna aktier i handelslaget till 0 aktier (0).

KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG – MODERBOLAGET

mkr	Helår 2016	Helår 2015
Rörelseresultat	25 296	19 919
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet	-12 351	-7 338
Betalda inkomstskatter	-5 281	-4 221
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	-11 861	-293 815
Kassaflöde av löpande verksamhet	-4 197	-285 455
Förvärv / avyttring av dotterföretag	-408	-
Förändring aktier	5 437	3 618
Förändring räntebärande värdepapper	1 000	0
Förändring materiella anläggningstillgångar	-2 257	-415
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-598	-447
Kassaflöde från investeringsverksamhet	3 174	2 756
Amortering av förlagslån	-2 512	-5 690
Emitterade förlagslån	-	10 082
Utbetald utdelning	-11 442	-11 124
Erhållna koncernbidrag	10 971	8 727
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-2 983	1 995
Likvida medel vid periodens början	202 630	454 532
Periodens kassaflöde	-4 006	-280 704
Kursdifferens i likvida medel	738	28 802
Likvida medel vid periodens slut	199 362	202 630

KAPITALBAS OCH KAPITALKRAV – MODERBOLAGET

Uppgifter som redovisas i detta avsnitt avser minimikapitalkraven enligt Pelare 1. Den 1 januari 2014 trädde den europeiska kapitalkravsförordningen (CRR) i kraft. Kapitalbas och kapitalkrav från och med 2014 är beräknade i enlighet med det nya EU-regelverket.

Kapitalbas och kapitalrelationer – moderbolaget

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Kärnprimärkapital	102 883	96 742	95 408	90 361	90 624
Summa primärt kapital	115 651	108 898	107 453	101 931	102 557
Summa supplementärt kapital	16 225	16 263	16 006	15 982	16 021
Total kapitalbas	131 876	125 161	123 459	117 913	118 578
Kapitalrelationer och buffertar					
Kärnprimärkapitalrelation, CRD IV	23,4%	21,8%	20,8%	20,7%	19,9%
Primärkapitalrelation, CRD IV	26,3%	24,5%	23,5%	23,3%	22,6%
Total kapitalrelation, CRD IV	30,0%	28,2%	27,0%	27,0%	26,1%
Risikexponeringsbelopp, CRD IV	439 657	444 468	457 600	436 936	454 661
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt övergångsregler	260%	244%	241%	236%	237%
Institutspecifika buffertkrav	3,4%	3,4%	3,4%	3,1%	3,1%
<i>varav krav på kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert</i>	0,9%	0,9%	0,9%	0,6%	0,6%
<i>varav krav på systemriskbuffert</i>	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	18,9%	17,3%	16,3%	16,2%	15,4%

Kapitalkrav – moderbolaget

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Kreditrisk enligt schablonmetoden	11 258	11 390	11 190	10 645	11 120
Kreditrisk enligt Internmetoden	19 043	19 295	20 657	19 541	20 377
Marknadsrisk	873	817	711	796	825
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	594	650	645	568	713
Operativ risk	3 405	3 405	3 405	3 405	3 338
Summa kapitalkrav	35 173	35 557	36 608	34 955	36 373
Justering enligt Basel I-golv	16 010	16 137	15 147	15 563	14 150
Kapitalkrav, Basel I-golv	51 183	51 694	51 755	50 518	50 523
Total kapitalbas, Basel I-golv	133 016	126 315	124 606	118 994	119 602

Kapitalkrav kreditrisker schablonmetoden* – moderbolaget

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Stater och centralbanker	6	4	5	9	6
Kommuner	2	3	1	1	1
Multilaterala utvecklingsbanker	0	0	0	0	0
Internationella organisationer	0	0	0	0	0
Institut	64	65	58	71	81
Företag	783	917	818	916	872
Hushåll	1 011	957	938	930	1 319
Säkerheter i fastigheter	2 665	2 574	2 487	2 269	2 029
Fallerande exponeringar	21	19	19	21	25
Aktier	6 111	6 354	6 372	6 050	6 129
Övriga poster	595	497	492	378	658
Summa	11 258	11 390	11 190	10 645	11 120

* Uppgifter om kapitalkrav för de exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

Kapitalkrav kreditrisker internmetoden – moderbolaget

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Företag	14 512	15 107	15 314	14 734	15 162
Hushåll	2 265	2 343	2 335	2 080	2 049
Privatpersoner	1 788	1 847	1 831	1 563	1 544
varav fastighetskrediter	812	836	830	746	723
varav övriga	976	1 011	1 001	817	821
Små företag	477	496	504	517	505
Institut	1 392	1 301	1 381	1 255	1 638
Aktieexponeringar	780	456	1 541	1 384	1 436
varav börsnoterade aktier	-	-	949	979	1 025
varav övriga aktier	780	456	593	405	411
Motpartslösa exponeringar	92	88	86	87	92
Värdepapperisering	2	-	0	0	0
Total Internmetoden	19 043	19 295	20 657	19 540	20 377

Kapitalkrav marknadsrisker – moderbolaget

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Positionsrisk i handelslaget	864	810	703	789	819
Ränterisk	855	801	694	778	804
varav positioner i värdepapperiseringsinstrument	-	-	0	-	-
Aktiekursrisk	9	9	9	11	15
Valutakursrisk	-	-	-	-	-
Råvarurisk	9	7	8	7	6
Avvecklingsrisk	0	0	0	0	0
Totalt kapitalkrav för marknadsrisker	873	817	711	796	825

Bruttosoliditetsgrad (Leverage ratio) – moderbolaget

mkr	31 dec 2016	30 sep 2016	30 jun 2016	31 mar 2016	31 dec 2015
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	1 894 704	2 177 365	2 294 735	2 145 892	1 840 058
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - derivat	-12 825	-18 977	-16 621	-21 580	-29 556
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - repor och värdepapperslån	4 440	5 447	8 471	8 312	4 792
<i>Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)</i>	<i>539 468</i>	<i>539 151</i>	<i>531 167</i>	<i>525 339</i>	<i>530 343</i>
<i>Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen efter tillämpning av konverteringsfaktorer</i>	<i>-348 431</i>	<i>-347 254</i>	<i>-343 000</i>	<i>-335 227</i>	<i>-338 334</i>
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, netto	191 037	191 897	188 167	190 112	192 009
Ytterligare justeringar	-572 136	-563 981	-8 361	-7 500	-5 880
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	1 505 220	1 791 751	2 466 391	2 315 236	2 001 423
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på					
Primärkapital	115 651	108 898	107 453	101 931	102 557
Bruttosoliditetsgrad					
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	7,7%	6,1%	4,4%	4,4%	5,1%

PRESS- OCH TELEFONKONFERENS

Press- och analytikerkonferens arrangeras på bankens huvudkontor den 8 februari klockan 09.00.

Telefonkonferens arrangeras den 8 februari klockan 11.00.

Pressmeddelande, presentationsmaterial, Faktabok och inspelning av telefonkonferens finns tillgängligt på handelsbanken.se/ir.

Årsredovisningen 2016 publiceras under vecka 7 och finns då tillgänglig på handelsbanken.se.

Årsstämman 2017 hålls i Grand Hotels Vinterträdgård, ingång Royal, Stallgatan 4 i Stockholm den 29 mars kl 10.00.

Delårsrapporten för perioden januari – mars 2017 publiceras den 26 april 2017.

Ytterligare information lämnas av:

Anders Bouvin, President & Group Chief Executive
telefon 08-22 92 20

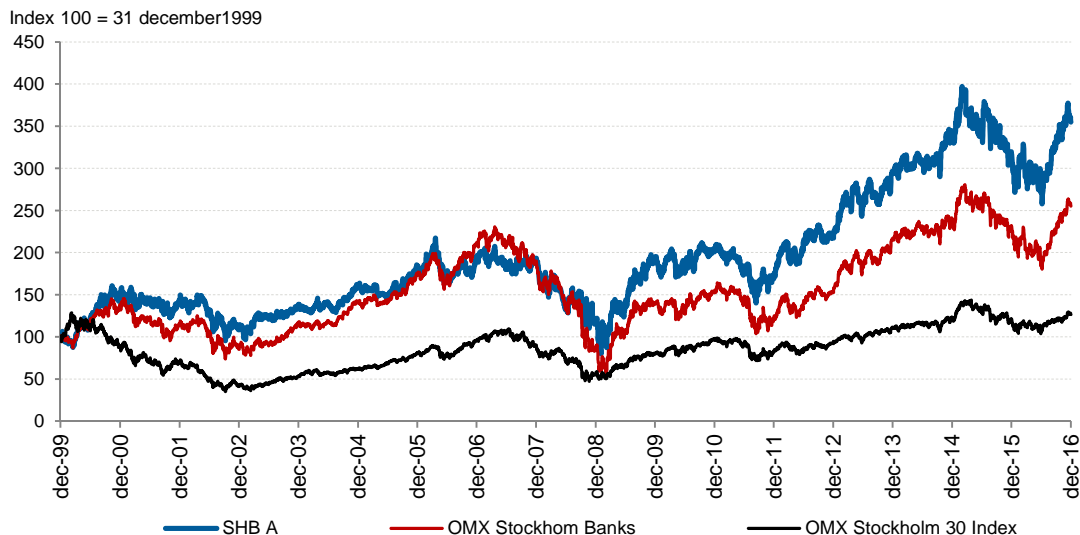
Rolf Marquardt, CFO
telefon 08-22 92 20

Mikael Hallåker, Head of Investor Relations
telefon 08-701 29 95, miha11@handelsbanken.se

Aktiekursutveckling och övrig information

Den svenska aktiemarknaden steg under året med 5%. Stockholmsbörsens bankindex ökade med 11%. Handelsbankens A-aktie stängde på 126,60 kronor, en uppgång med 12%, men inklusive lämnad utdelning på 6,00 kronor uppgick totalavkastningen till 17%. Sedan millennieskiftet har Handelsbanksaktien, exklusive utdelningar, stigit med 255% samtidigt som Stockholmsbörsen ökat med 27%.

KURSUTVECKLING SEDAN 31 DEC 1999



ANALYTIKER SOM FÖLJER BANKEN

Bolag	Analytiker	E-postadress
ABG SUNDAL COLLIER	Magnus Andersson	magnus.andersson@abgsc.se
ARCTIC SECURITIES	Roy Tilley	roy.tilley@arcticsec.no
AUTONOMOUS	Jacob Kruse	jkruise@autonomous-research.com
BANK OF AMERICA MERRILL LYNCH	Johan Ekblom	johan.ekblom@bamli.com
BARCLAYS	Paulina Sokolova	paulina.x.sokolova@barclays.com
BERENBERG BANK	Adam Barrass	adam.barrass@berenberg.com
CARNEGIE	Tobias Kaj	tobias.kaj@carnegie.se
CITIGROUP	Ronit Ghose	ronit.ghose@citi.com
CREDIT SUISSE	Jan Wolter	jan.wolter@credit-suisse.com
DANSKE BANK	Matti Ahokas	matti.ahokas@danskebank.com
DEUTSCHE BANK	Omar Keenan	omar.keenan@db.com
DNB	Nicholas McBeath	nicholas.mcbeath@dnb.se
EVLI	Jaakko Tyrväinen	jaakko.tyrvainen@evli.com
EXANE BNP PARIBAS	Andreas Håkansson	andreas.hakansson@exanebnpparibas.com
GOLDMAN SACHS	Willies Palermo	willies.palermo@gs.com
J P MORGAN	Daniel Do-Thoi	daniel.do-thoi@jpmorgan.com
KEEFE, BRUYETTE & WOODS	Karl Morris	kmorris@kbw.com
MACQUARIE SECURITIES	Edward Firth	edward.firth@macquarie.com
MEDIOBANCA	Riccardo Rovere	riccardo.rovere@mediobanca.it
MORGAN STANLEY	Chris Manners	chris.manners@morganstanley.com
NORDEA	Richard Henze	rickard.henze@nordea.com
PARETO	Robin Rane	robin.rane@paretosec.com
ROYAL BANK OF CANADA	Adrian Cighi	adrian.cighi@rbccm.com
SEB ENSKILDA EQUITIES	Peter Kessiakoff	peter.kessiakoff@seb.se
SOCIETE GENERALE	Geoff Dawes	geoff.dawes@sgcib.com
SPAREBANK 1 MARKETS	Odd Weidel	odd.weidel@sb1markets.no
SWEDBANK	Adonis Catic	adonis.catic@swedbank.no
UBS	Anton Kryachok	anton-a.kryachok@ubs.com

Handelsbanken

Svenska Handelsbanken AB (publ), Organisationsnummer 502007-7862
106 70 Stockholm, Telefon 08-701 10 00, handelsbanken.se